

sága -

<http://en.wikipedia.org/wiki/Saga>

http://en.wikipedia.org/wiki/Legendary_sagas

W. Rogge II: Švajčiarska sága (ilustrácia)

sagabon - japonské knihy zo 16.-17.st. v luxusnom vyhotovení, s kaligrafiami; pozri bokuseki (?); japonské umenie

Sagredius - Gérard Sagredius

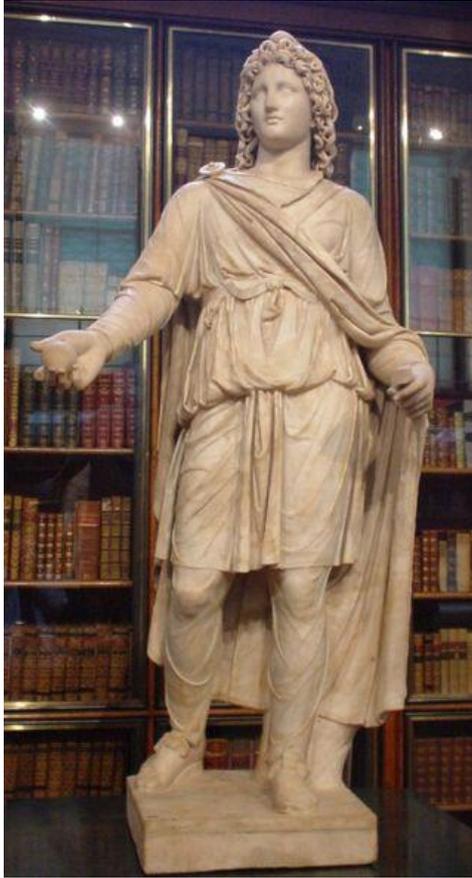
Sagittarius - lat.; mesačné znamenie Strelec

sagum - krátky plášť z tmavej vlny zopnutý fibulou na ramene; spočiatku odev pastierov, neskoršie vojenský plášť starých Rimanov; v Byzancii používaný ako krátky vojenský plášť, ovinovaný okolo tela alebo zopnutý na jednom ramene; pozri antický odev, móda

<http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B0%D0%B3%D1%83%D0%BC>

<http://fr.wikipedia.org/wiki/Saie>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Sagum>

Paris (antická socha)

ságy - staroseverské *eposy* z 12.-14.st.; delia sa na rodové, kráľovské a mytologické; pozri *Kalevala*, *dielo literárne*

[http://cs.wikipedia.org/wiki/S%C3%A1ga_\(literatura\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/S%C3%A1ga_(literatura))

[http://it.wikipedia.org/wiki/Saga_\(letteratura\)](http://it.wikipedia.org/wiki/Saga_(letteratura))

http://it.wikipedia.org/wiki/Nj%C3%A1ls_saga

Sah - v *egyptskej mytológii* ochranný boh *mŕtvych*, stelesnený v súhvezdí *Orión*; konštrukciou stotožnený aj s *Usírevom*

Sacharja - Zachariáš

Sachmet/Sachmis - *egyptská bohyňa* vojny v podobe *levice* alebo ženy s hlavou *leva*, manželka boha *Ptaha*; jej neskrotná sila, neprekonateľná kúzelná moc spojená s krvilačnosťou; ako bohyňa lekárstva pomáhala pri chirurgických zákrokoch; v *Dolnom Egypte* spájaná s *Basetou*, *Tefnutou*, *Šemetou*; v *Hornom Egypte* spájaná s *Mutou*; jej zobrazenia sa odlišujú od ostatných bohýň v podobe *levice* tým, že má na hlave okrem *Réova* slnečného kotúča aj korunu zo vztýčených hláv *kobry* (pozri *ureus*, *vedžo*); pozri *bohovia vojny*, *bohovia lekárstva*

Saint-Savin-sur-Gartempe - Kláštor Saint-Savin-sur-Gartempe

saiská renesancia - neskoré obdobie *egyptských dejín* 664-525 pr.Kr. (niekedy termín do 30 pr.Kr.), počas ktorého nastal posledný veľký rozkvet starovekého *Egypta*; charakteristická lipnutím na *faraónskych* tradíciách, vedomým nadväzovaním na kompozičné princípy a prísny *realizmus* umenia Starej ríše; pozri *egyptské umenie*

www: Neskorá ríša, ktorá trvala od roku 700 pr.Kr. do 30 pr.Kr.; najprv vládla saiská dynastia, ktorá bola vládou cudzincov: 671 pr.Kr. nadvláda Asýrčanov, 525 pr.Kr. nadvláda Peržanov, 332 pr.Kr. vláda *Alexandra Veľkého*, ktorý oslobodil Egypt spod perzskej nadvlády; po jeho smrti získava moc dynastia Ptolemaiovcov; do tejto dynastie patrila aj *Kleopatra XII.*, ktorej vojská spolu s *Antoniusovými* légiami boli v roku 31pr.Kr. pri myse *Aktion* porazené *Octaviánom Augustom*; v roku 30 pr.Kr. Egypt stáva *rímskou provinciou* (chronológia pozri *egyptské umenie*)

saké - Biedermann v súvislosti s heslom *víno*: vo východnej Ázii (Japonsko) zodpovedá nášmu vínu ryžové víno saké, čo je vlastne istý druh piva s vyšším obsahom alkoholu (12-16%); je to rituálny nápoj pri svadbách a oslavách *Nového roku* a ako symbol spečatenia nejakej zmluvy sa pije z malých, červeno nalakovaných drevených šálok; kalíštek saké bol súčasťou rituálu *kamikadze* pred nasadnutím do lietadla

<http://www.japonsko-v-cechach.cz/jqc26-1-nadoby-na-sake>

K. Hokusai: Svalovec nalieva hosťovi ryžové víno saké (19.st.)

Sakkara - lokalita neďaleko *Gízy*, kráľovské pohrebisko *faraónov* prvých egyptských dynastií; k najvýznamnejším pamiatkam patrí *monumentálny Džóserov* náhrobok, ktorý predstavuje súbor budov obohatých kamenným múrom; ďalšie stavby: *mastaba* Ti a *mastaba* Ptahotepova z 5.dynastie); známe staroveké *asklepium* (Stará ríša); pozri *pyramída*

Dudák v súvislosti s heslom *egyptská architektúra*: archeologická lokalita na okraji Lýbijskej púšte pri *Memfise*, asi 30 km južne od Káhiry; veľká *nekropola* so stavebnými pamiatkami z čias 1.-6.dynastie: *mastaby*, kráľovské *pyramídové komplexy*, skalné hroby; dominantou je *Džóserova pyramída*; v lokalite sa nachádzajú aj ďalšie pamiatky z neskorších období

<http://sk.wikipedia.org/wiki/Sakk%C3%A1ra>

sako - súčasný základný mužský odev vyvinutý zo stredovekého *kabátca*; jeho počiatky v barokovej *móde* na dvore *Ludovíta XIV.*; pozri *frak*, *žaket*, *smoking*, *blejzer*; *móda*

sakrálna architektúra - architektúra týkajúca sa *kultu*, *cirkevná architektúra*; pozri *stredoveká architektúra kresťanská*, *kostol*, *chrám*, *dóm*, *katedrála*, *kláštor*, *kaplnka*, *kapitula*, *capella*

https://pl.wikipedia.org/wiki/Kategoria:Architektura_sakralna

sakrálné stavby - pozri *sakrálna architektúra*;

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Church_buildings

sakrálné stavby európske - *európske sakrálné stavby*

sakrálné stavby podľa krajín -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Church_buildings_by_country

sakrálné stavby parížske - *parížske náboženské a cirkevné stavby*

sakrálné stavby švajčiarske - *švajčiarske stavby sakrálné*

sakrálné umenie - umenie slúžiace pre cirkevné potreby; nábožensky zamerané umenie; pozri *náboženstvo v umení*, *sakrálny*, *profánny*; *ikona*, *volto santo*, *katedrála*, *dóm*, *bazilika*, *rotunda*, *Madona*, *Pantokrator*, *Spas v silach*, *Mária*, *križová cesta*, *christologický cyklus*, *mariánsky cyklus*, *pašiový cyklus*, *apokalyptické motívy*, *sv. Trojica*, *svätosulpicejské umenie*; *sakrálny*; *Boží hrob*; *Apokalypsa*, *Beatus*, *J.-B. Jouvenet*

http://fr.wikipedia.org/wiki/Cat%C3%A9gorie:Art_religieux

sakrálny - z lat. sacer – „posvätný“; gréc. *hieros*; obradný, *posvätný*, náboženský, týkajúci sa kultu: napr. *sakrálna architektúra* (*chrámy*, *kostoly*, *kaplnky*, *baptistéria*, *kampanily* a d. stavby slúžiace cirkevným účelom); protikladom je *profánny/svetský* (profánne stavby: *hrady*, *zámky*, *paláce* a d.)

sakramentár - liturgická kniha zo 6.-9.st.; obsahovala modlitby užívané pri omši a pri udeľovaní *sviatosti oltárnej*; jeden z predchodcov *misálu*; pozri *knihy liturgické*

<http://es.wikipedia.org/wiki/Sacramentario>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Sacramentary>

http://en.wikipedia.org/wiki/Gelasian_Sacramentary

<http://fr.wikipedia.org/wiki/Sacramentaire>

<http://de.wikipedia.org/wiki/Sakramentar>

sakramentár arcibiskupa Droga - *rukopis* z rokov okolo 850, z okruhu *metskej školy*, *karolínske umenie*; dnes uložený v Paríži; pozri *knihy liturgické*, *dielo literárne*

<http://www.oberlin.edu/images/Art315/Art315c.html>

Nanebovstúpenie Pána (sakramentár arcibiskupa Droga, 842)

sakramentár Bertholdov -

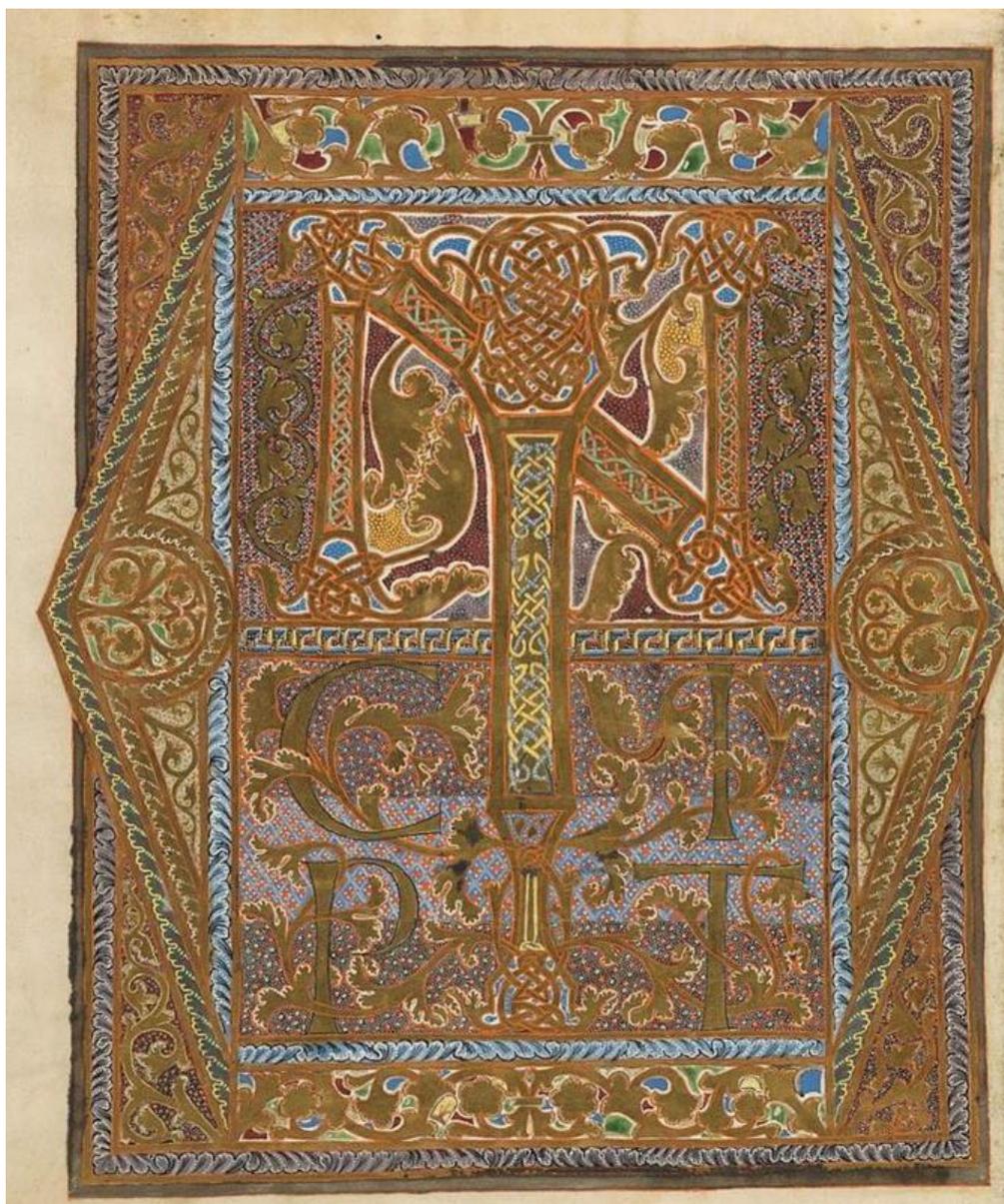
<http://www.facsimilefinder.com/facsimile/192/berthold-sakramentary>

sakramentár Gregora I. Veľkého - pápežom *Gregorom Veľkým* prepracovaná omšová kniha pápeža Gelázia z konca 5.st.; pozri *Kvetná nedeľa* (Vavřincová)

Sakramentár kráľa Henricha II - tiež Regensburgský sakramentár; rukopis liturgických textov, ktorý bol vyrobený na príkaz cisára Henricha II medzi r. 1002-1014 v opátstve sv. Emmerama v Regensburgu jeden z najvýznamnejších diel *otónskej* knižnej maľby; rukopis bol uchovávaný v klenbe katedrály v Bambergu, ktorá bola postavená cisárom Henrichom r. 1007; rokov rukopis vlastnila Katedrála v Bambergu; dnes je uchovávaný v knižnici v Bavorskej štátnej knižnici Mníchove

https://en.wikipedia.org/wiki/Sacramentary_of_Henry_II

https://www.google.sk/search?q=Sacramentary+of+king+Henry+II&espv=2&biw=1850&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwiUr7G_sJbMAhUCBiwKHXHtCG8QsAQINg&dpr=1

Incipit zo Sakramentára kráľa Henricha II (11.st.)

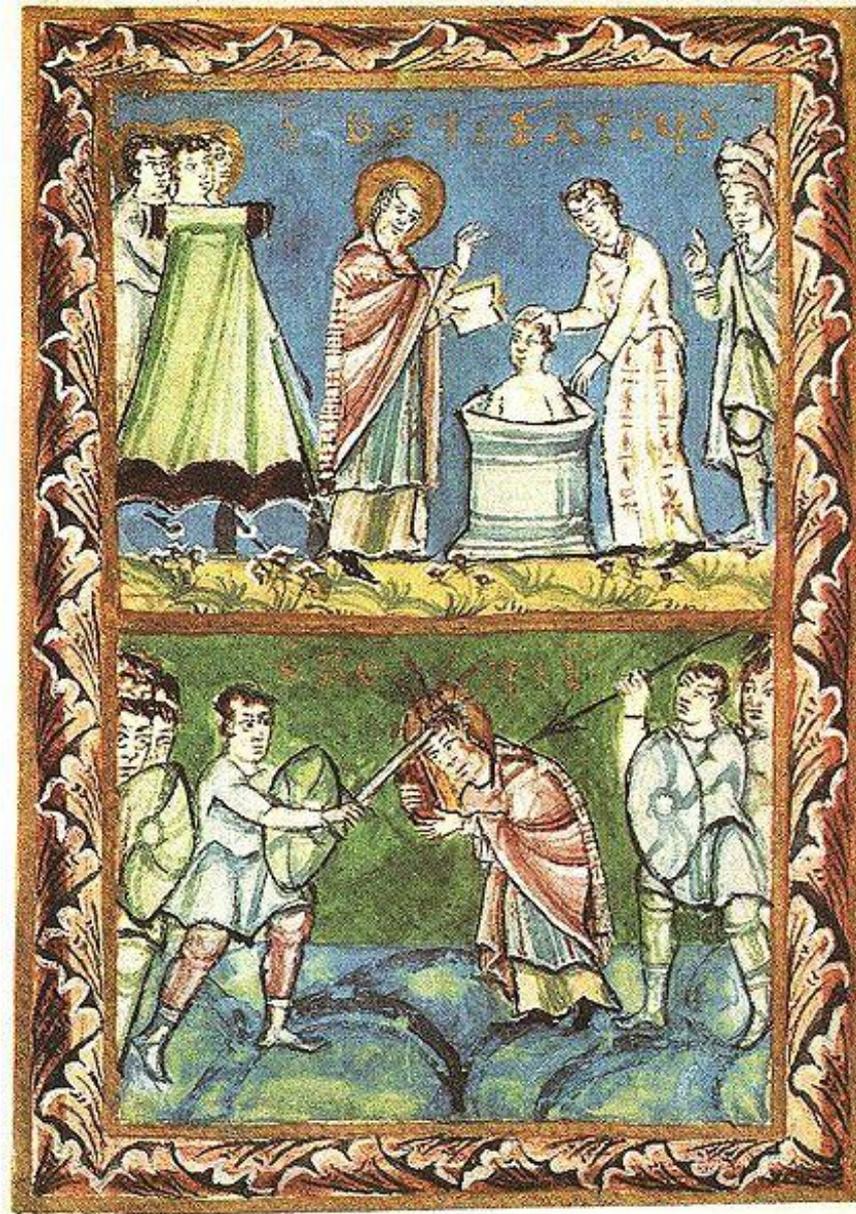
Zbožné ženy pri hrobe. Svätý hrob (sakramentár kráľa Henricha II, 11.st.)

sakramentáre z Fuldy - sakramentáre vyrobené v benediktínskom kláštore vo Fulde (Hesensko), ktorý bol v 9.st. jedným z hlavných centier písomníctva v Nemecku (škola vo Fulde); pozri *zvieratník*, *kozmos*, *mesačné obrazy*, *mesačné symboly*

<http://www.flickr.com/photos/28433765@N07/3071504760/in/photostream/>

Kozmologická schéma s mesačnými znameniami (Sakramentár z Fuldy, 980)

Krst a mučenícka smrť Svätého Bonifáca v r. 754 (Sakramentár z Fuldy, 11.st.)

sakramentár **Róberta z Jumiéges** - románsky rukopis vzniknutý v anglickom okruhu 11.st.; jeho výzdoba spája vychádza z kresebnej a farebnej írskej iluminácie (pozri *angloírske umenie*); pozri *knihy liturgické, dielo literárne*

sakramentum - *sviatosť*

sakrarium - *sacrarium*

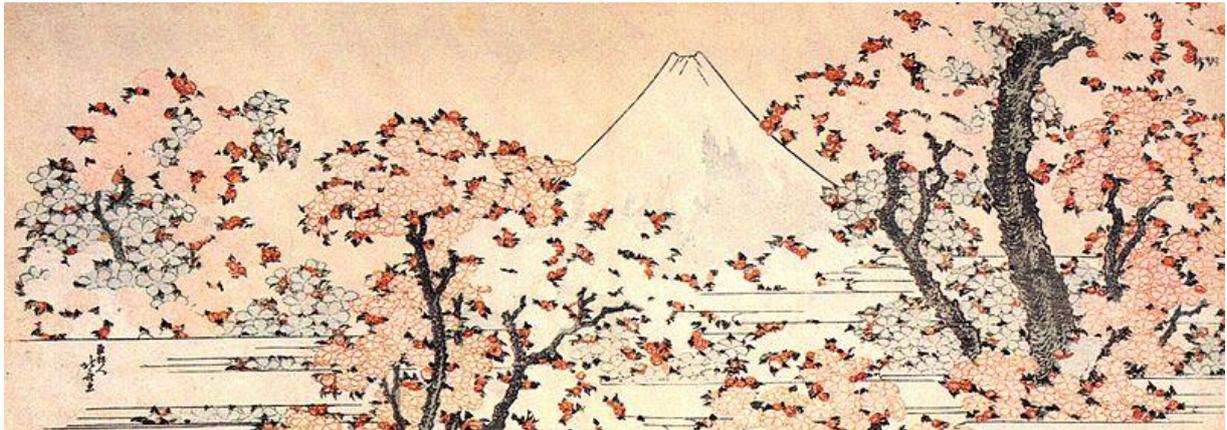
sakristia - príľahlá *chrámová* miestnosť s liturgickými predmetmi a odevom, súčasne aj šatňa duchovných a miništrantov; pridružená ku *kňazisku/chóru*; v stredoveku aj chrámová *pokladnica*; sakristia vyvinutá z byzantských *pastofórií*; vyzdobovaná zvyčajne motívom *Vyzliekanie Krista*; porovnaj *sacrarium*; pozri *lavabo, almara; chrám kresťanský*

Slovník cudzích slov: vedľajšia chrámová miestnosť pridružená k *presbytériu*, slúžiaca na úschovu bohoslužobných predmetov (kníh, rúch; pozri *knihy liturgické, ornát*) a na obliekanie kňaza

Saksahuaman - pevnosť *Inkov* v *Peru* z *megalitického* muriva (až 20 tonové kamene kladené nasucho), pilovitého pôdorusu; pozri *indiánska architektúra, pucaras*

sakura - japonská ozdobná *čerešňa*; pozri *hanami; japonské umenie*

<http://ja.wikipedia.org/wiki/%E3%82%B5%E3%82%AF%E3%83%A9>
<http://ja.wikipedia.org/wiki/%E6%BA%90%E7%BE%A9%E7%B5%8C>

Katsushika Hokusai: Hora Fuji obklopená kvetmi sakury

Yoshitsune a Benkei pri obrade hanami

sála - 1. veľká priestranná miestnosť pre väčší počet ľudí; pozri *architektonický priestor*; *kiosek*
2. *sálový kostol*

pozri *megaron*, *kúria*, *aula*, *aula regia*, *dirnitz*, *salla terena*; *sálový kostol*; *íván*; *interiér*

sála audienčná - pozri *bit-chiláni*, *íván*, *megaron*, *aula regia*

„sála býkov“ - pozri *Lascaux*

Sala Emilio - <http://es.wikipedia.org/wiki/Sefard%C3%AD>

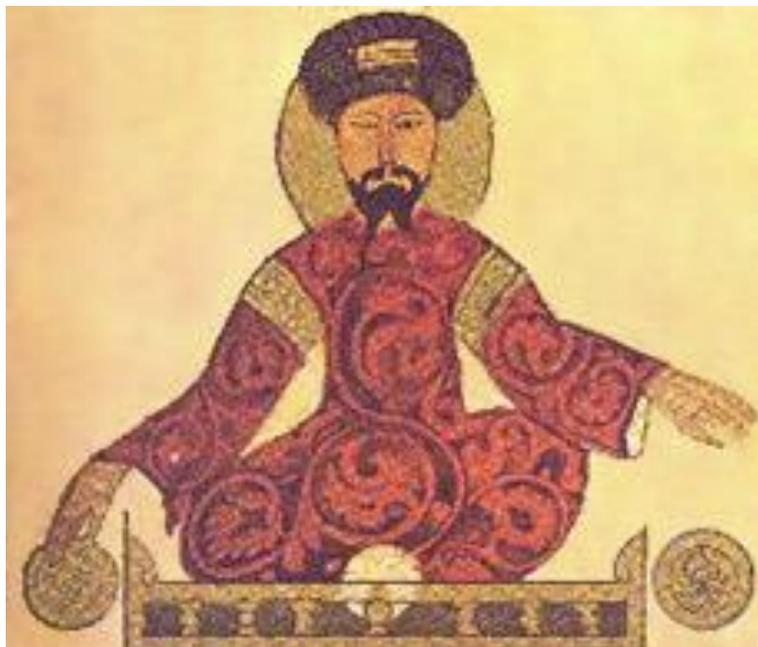
sála priečna - priečna miestnosť, *sála*, ktorej priečna *os* je dlhšia ako os hlavná, napr. vo *falci*, *hradnom paláci*, *mešite*

sala terenna - *salla terenna*

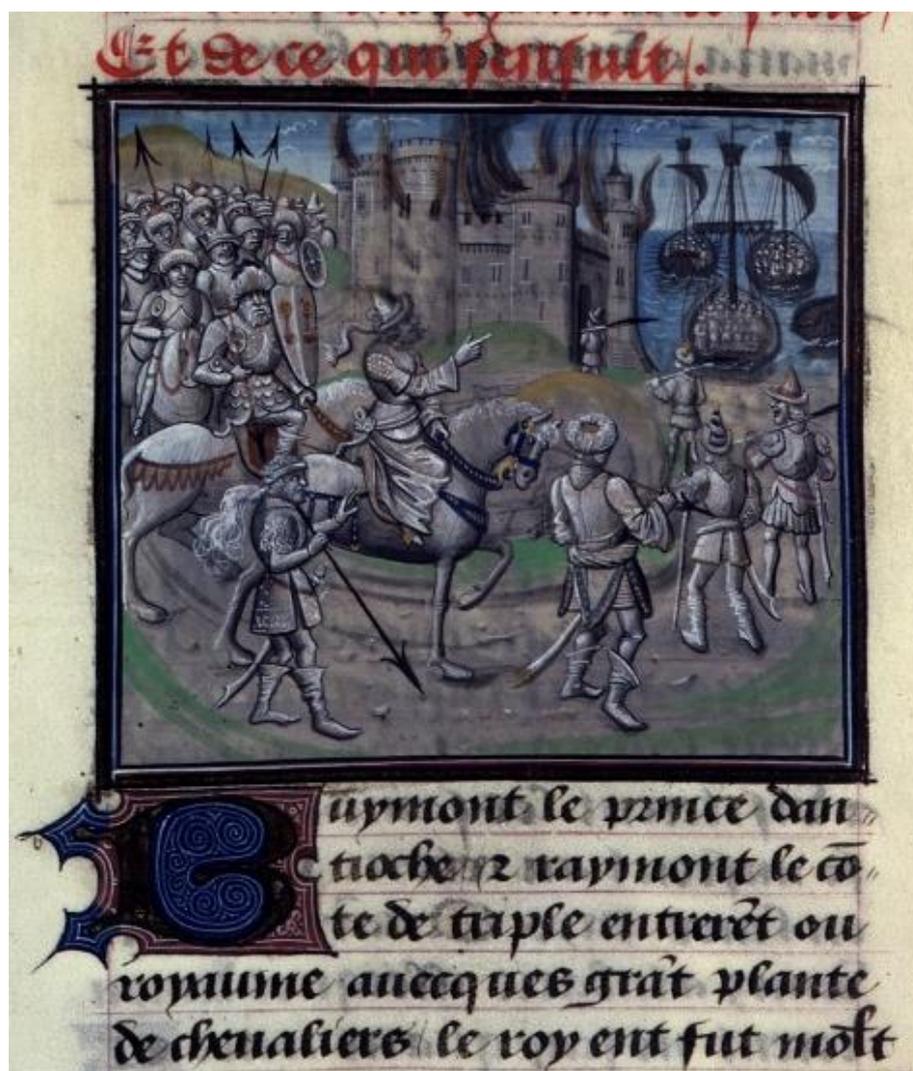
sála výstavná - *výstavná sála*

Salacia - v *rímskej mytológii* pôvodne manželka *Neptúna*, kým nebola zo svojej funkcie vytlačená gréckou *Amfítrié*; bohyňa prameňov, neskoršie jedna z radových morských bohýň; pozri *bohovia vodní*

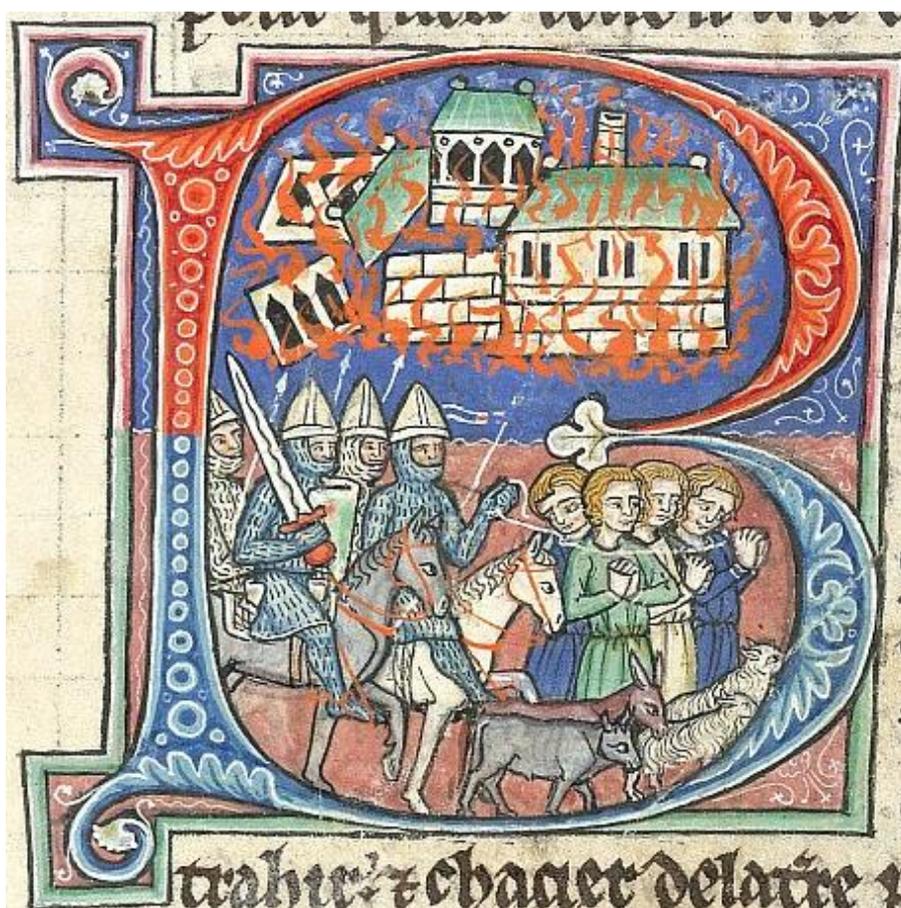
Saladin - pozri *krížová výprava*

Saladin (arabský rukopis, 12.st.)

Saladin zapáľuje mesto počas krížovej výpravy (iluminácia z „Historia et continuation“ od W. z Tyru, 15.st.)

Saladin pustoší Svätú zem. Odvádza zajatcov a dobytok z horiaceho mesta (iluminácia zo spisu od Guillaume de Tyr: „História zámorských udalostí a pokračovanie do r. 1232“, 13.st.)

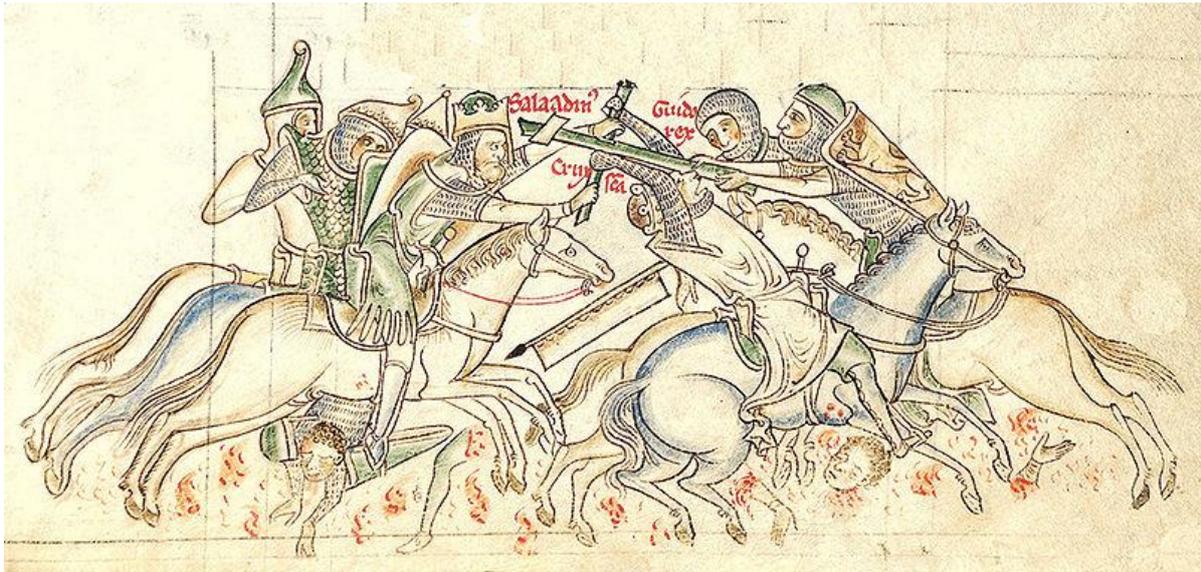
Saladin kráľ egyptský (miniatura z rukopisu, 15.st.)

Saladin útočí na Jaffu (stredoveká miniatúra)

Richard Levie srdce a Saladin (iluminácia, 1340)

Bitka pri Hattínu. Saladin vytrhne utekajúcemu kráľovi Guidovi de Lusignan Svätý kríž
(stredoveká iluminácia z „Kroniky“ od Matthewa Parisiensis, 13.st.)

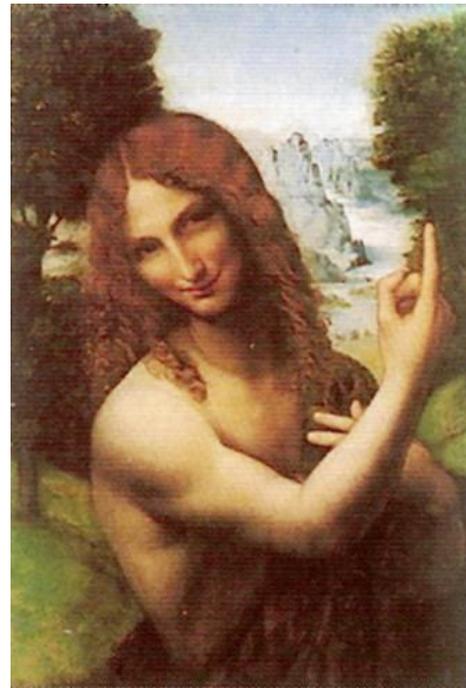
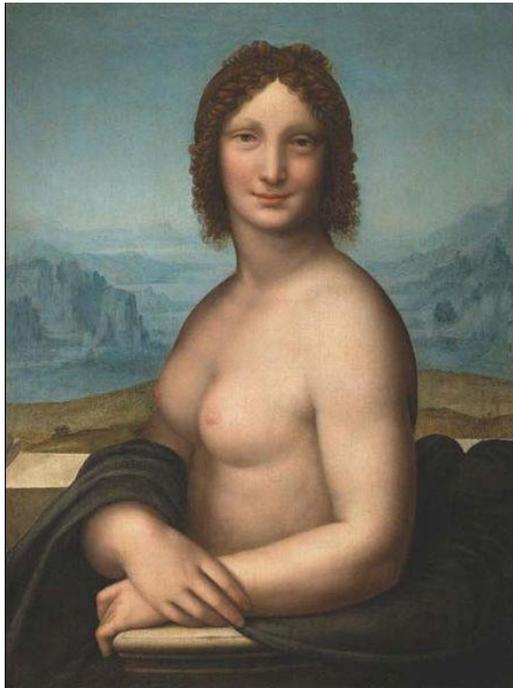

G. Doré: Saladin (19.st.)

J. Lievens: Kráľ Guy de Lusignan a kráľ Saladin (1625)

Salai - (†1524); *Gian Giacomo Caprotta da Ören*; taliansky umelec a žiak *Leonarda da Vinciho* v rokoch 1490-1518; Salai vstúpil Leonardovej domácnosti vo veku 10 rokov; tvoril obrazy pod názvom Andrea Salai; je opisovaný ako žiak a celoživotný služobník a je predpokladaným modelom pre Leonardove maľby Sv. Ján Baptista a Bakchus; pozri *Monna Vanna*

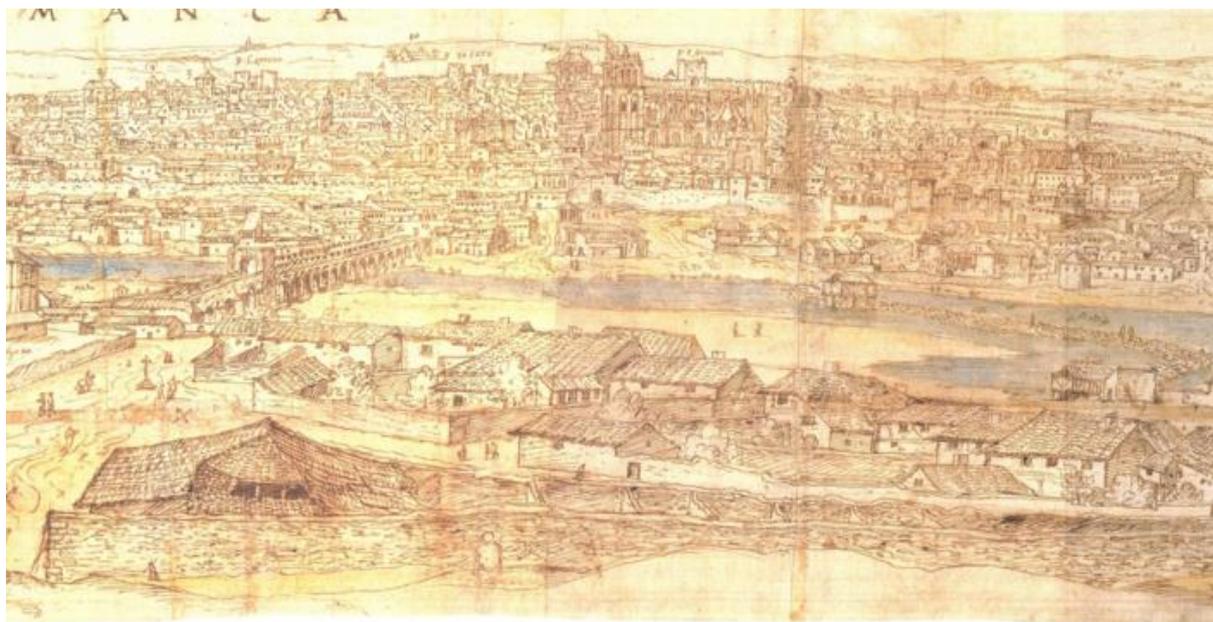
A. Salai: Monna Vanna (16.st.)
A. Salai: Ján Krstiteľ (1510-1520)

Salamanca - pozri *Španielsko*

[https://sk.wikipedia.org/wiki/Salamanca_\(mesto,_%C5%A0panielsko\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Salamanca_(mesto,_%C5%A0panielsko))

A. van der Wyngaerde: Salamanca (panoráma, 1570)

A. van der Wyngaerde: Salamanca (detail panorámy, 1570)

salamandra - v *mytológiách* symbolické spojenie dvoch protikladných živlov, vody a ohňa; zobrazovaný ako *metamorfóza hada*; pozri *jašterica*; *zvieratá*; *atribúty*, *symboly a alegórie*

-podľa stredovekých bestiárov je salamandra jašterica, ktorá je tak studená, že sa pokojne môže nachádzať v ohni a zahasť ho; z jej kože sa vyrába ohňovzdorné oblečenie; salamandra môže otráviť všetky jablká na strome, otráviť vodu v studni, zabíjať toho, kto pije z nej vodu

Salamandra otrávila jablká na strome a vodu v studni (Bern 318 f14v)

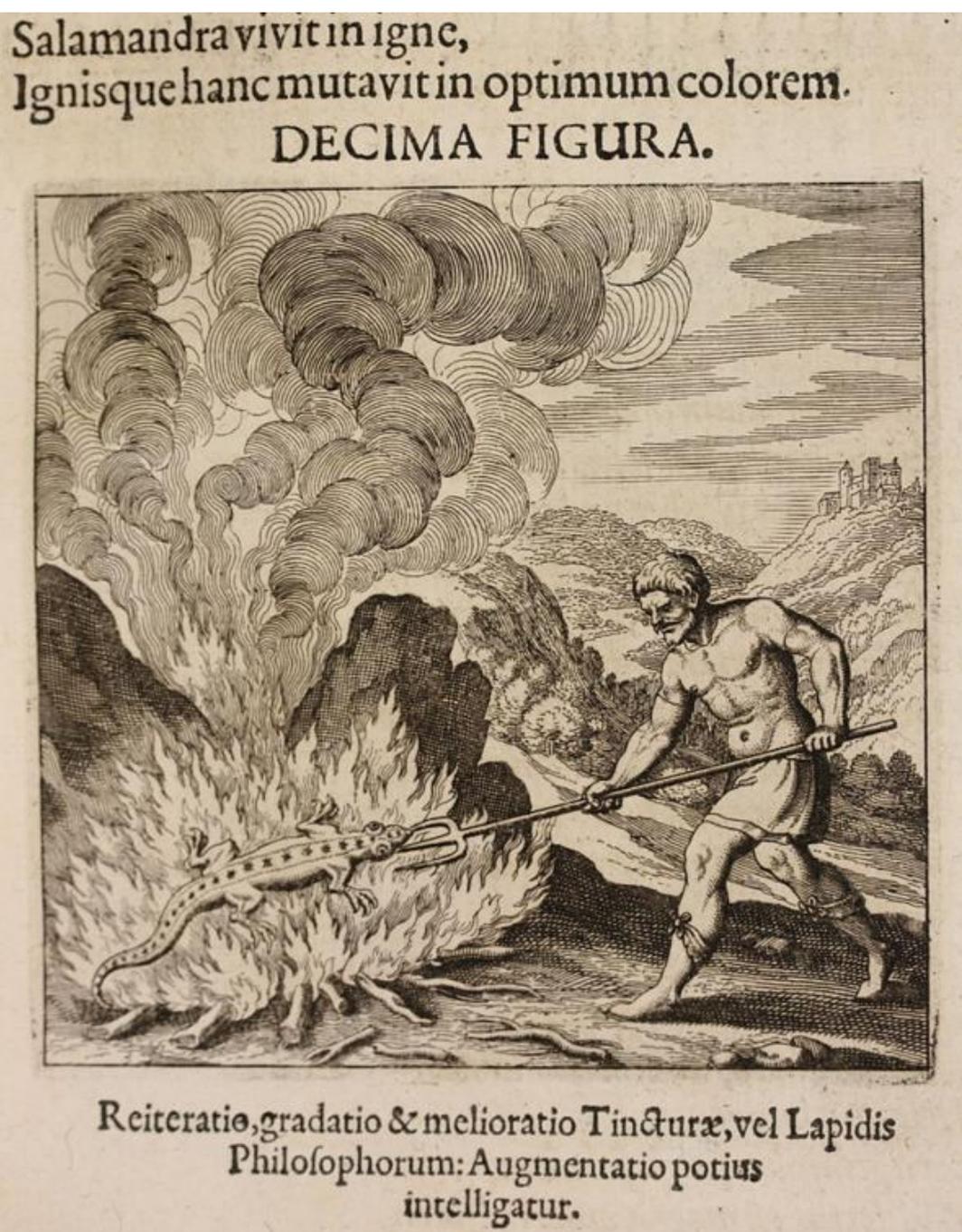
Salamandra otrávila jablká na strome a vodu v studni (anglický bestiár, 1200-1210)

Salamandra (iluminácia stredovekého bestiára)

J. Sadeler I : Oheň (z cyklu Štyri živly, 16.st.)

M. Merian st.: Decima Figura (alchymistická ilustrácia, 1678)

Utagawa Kuniyoshi: Hanagami Danjo no jo Arakage bojuje s obrou salamandrou (19.st.)

salaš - drevená ohrada pre ovce, prípadne iný dobytok, s príslušnou *kolibou*; pozri *ľudová architektúra*

- pastierske stavenie, ktoré sa v karpatskej oblasti sa nazýva *koliba*; v súčasnosti v podobe chaty - pohostinstva s typickými jedlami; pozri *košiar*, *bača*

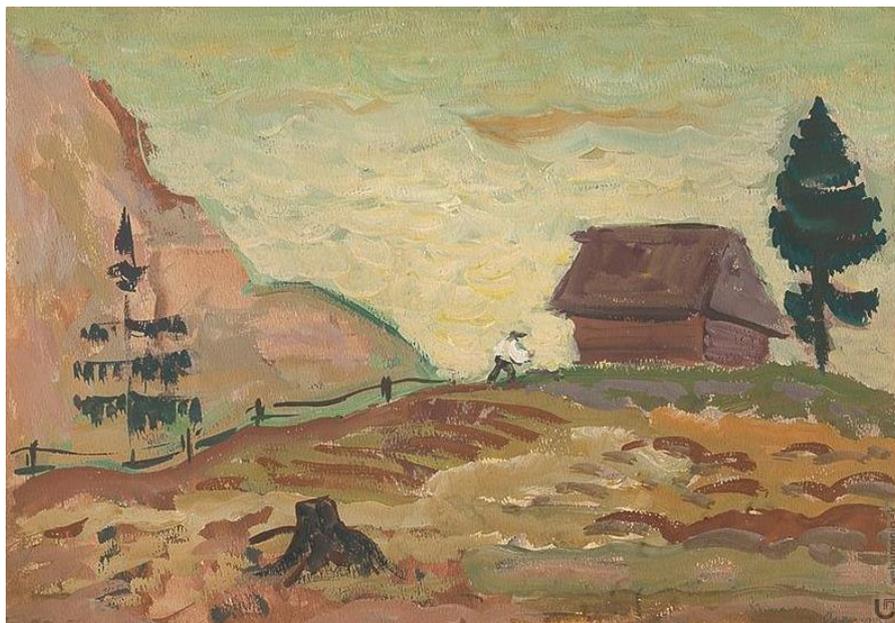
<http://www.webumenia.sk/web/guest/search/-/simpleSearch/tags=sala%C5%A1>

M. Benka: Zvážanie sena (1926)

K. Ondrejčka st.: Na salaši (1940)

M. A. Bazovský: Krajina so salašom (1942)

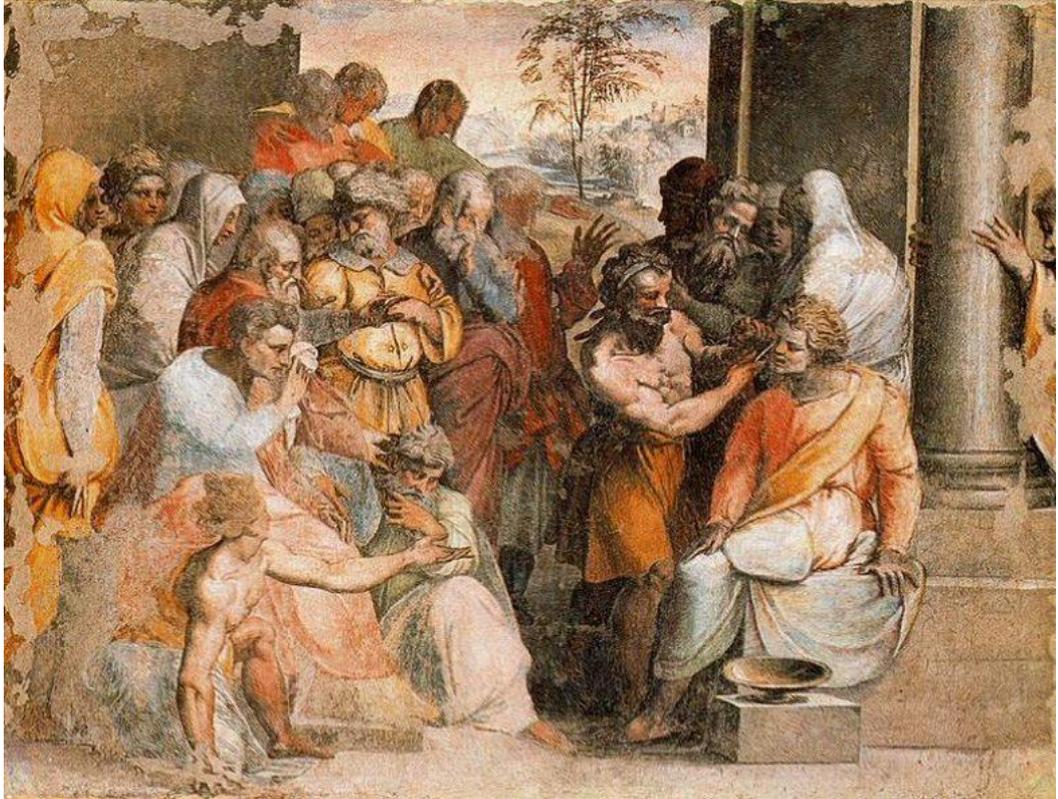
Salerno - pozri *Taliansko*

G. L. Brown: Výhľad na záliv Amalfi v Salernu (1857)

Saleucus - gréc. Ζάλευκος/ Saleukos; 7.st.pr.Kr.; grécky zákonodarca z Epizephyrian Locri; podľa legend sa trestal cudzoložstvo prepadnutím zraku; keď bol jeho vlastný syn odsúdený z tohto prečinu, odmietol ho očistiť a žiadal pre neho plný trest; ďalším zákonom zakázal komukoľvek vstúpiť do senátu ozbrojený; tvárou v tvár stavu núdze to urobil, ale keď mu pripomenuli zákon, okamžite naľahol na meč ako obeť zvrchovanosti sociálneho poriadku

<http://en.wikipedia.org/wiki/Zaleucus>

P. del Vaga: Súd Zaleuka (1519-1525)

saliovia - v starovekom *Ríme* dvanásťčlenné kňazské kolégium; na počiatku a konci vojnového obdobia a pri rôznych slávnostiach tancovalo na počesť boha vojny (*Mars*); saliovia oblečení do starobylého vojnového úboru, s dlhou *kopijou* a *štítom* v ruke, v slávnostnom sprievode a za spevu posvätej hymny; pozri *augur*, *pontifex*, *vestálky*, *flaminovia*; *grécka antická kultúra*; *rímska mytológia*, *rímske náboženstvo*

salla terena - v preklade – „prízemný sál“

Dudák: otvorená záhradná sála renesančného zámku

-veľká prízemná sieň barokových a renesančných *palácov* a *zámkov* (pozri *maison de plaisance*); bohato zdobená, otvorená väčšími *oblúkmi* na stĺpoch do záhrady panského sídla (pozri *taliánska záhrada*); zvyčajne mierne nad úrovňou terénu; porovnaj *piano nobile/vznešené poschodie*, *arkádový dvor*; pozri *sála*; *barok*, *renesancia*

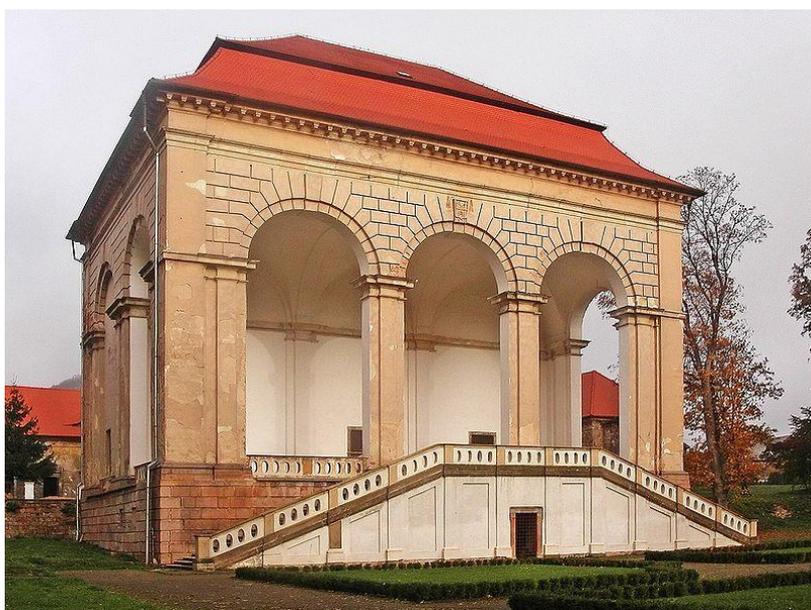
www v súvislosti s heslom *lodžia*: klasická *lodžia* môže byť ľubovoľne vysoko na poschodí, v renesančnej a barokovej zámockej a palácovej architektúre sa však slovo *lódžia* často používa pre veľké priestory v úrovni zeme, otvorené *arkádami* do záhrady; táto forma *lódzie* sa tiež niekedy nazýva *sala terena*, doslovne „prízemný sál“; v podstate ide o veľkú miestnosť z jednej strany otvorenú rozmernými otvormi *arkády* (často tromi) do záhrady a umožňujúcu opticky a komunikačne prepojiť *zámocký* či *palácový interiér* s *exteriérom záhrady*

http://de.wikipedia.org/wiki/Schloss_Charlottenhof

http://cs.wikipedia.org/wiki/Sala_terena

Sala terrena pod Pražským hradom

Sala terrena v jičínskom parku Libosad

Sallaert Antoine - (✠1650);

https://www.google.sk/search?q=Sallaert+Antoine&espv=210&es_sm=93&tbm=isch&imgil=txfHzIsrb9WVJM%253A%253Bhttps%253A%252F%252Fencrypted-tbn3.gstatic.com%252Fimages%253Fq%253Dtbn%253AANd9GcSfNvoaFTdbxbXLvohMyzGeV

[9vLZhsYPisW4V-vtuGXecgsqCB9%253B3388%253B2910%253ByYp0KW_mrZJ-1M%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.artfinding.com%25252FAuction%25252FAntoine-SALLAERT-Allegory-of-Time%25252F55750.html&source=iu&usg=__znbkoMLAA6dpbpfyLNicGOMXmOw%3D&sa=X&ei=H8waU7iRD4fJ4wSY9YGYCQ&ved=0CEEQ9QEwAw&biw=1858&bih=958#facrc=&imgrc=txfHzIsrb9WVJM%253A%3ByYp0KW_mrZJ-1M%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.artfinding.com%252Fimages%252Fsvv%252F2%252F298%252Fantoine_sallaert_allegorie_du_temps-76-1.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.artfinding.com%252FAuction%252FAntoine-SALLAERT-Allegory-of-Time%252F55750.html%3B3388%3B2910](http://www.artfinding.com/auction/Antoine-SALLAERT-Allegory-of-Time.html&source=iu&usg=__znbkoMLAA6dpbpfyLNicGOMXmOw%3D&sa=X&ei=H8waU7iRD4fJ4wSY9YGYCQ&ved=0CEEQ9QEwAw&biw=1858&bih=958#facrc=&imgrc=txfHzIsrb9WVJM%253A%3ByYp0KW_mrZJ-1M%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.artfinding.com%252Fimages%252Fsvv%252F2%252F298%252Fantoine_sallaert_allegorie_du_temps-76-1.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.artfinding.com%252FAuction%252FAntoine-SALLAERT-Allegory-of-Time%252F55750.html%3B3388%3B2910)

A. Sallaert: Nanebovzatie panny (1620)

A. Sallaert: Alegória času (brunaille, 17.st.)

A. Sallaert: Alegorická scéna (šerosvit, 1657)

A. Sallaert: Sv. Lambert stúpa po svojich vrahoch, obklopený štyrmi cirkevnými otcami (brunaille, 17.st.)

Salmacis - Salmakis

Salmakis - gréc. Σαλμακίς/Salmakis; lat. *Salmacis*; v gréckej mytológii *nymfa*; bola to atypická *najáda*, ktorá odmietla spôsoby života panenskej bohyně *Artemis* v prospech márnivosti a lenivosti; jej pokus o zvedenie *Hermafrodita* ju umiestnil ako jedinú hriešnu nymfu v *gréckej mytológii*

<https://en.wikipedia.org/wiki/Salmacis>

B. Sprangers: Salmacis a Hermafrodit (1580)

M. van de Passe : Salmacis a Hermafrodit (1623)

F.-J. Navez: Nymfa Salmacis a Hermafroditos (1829)

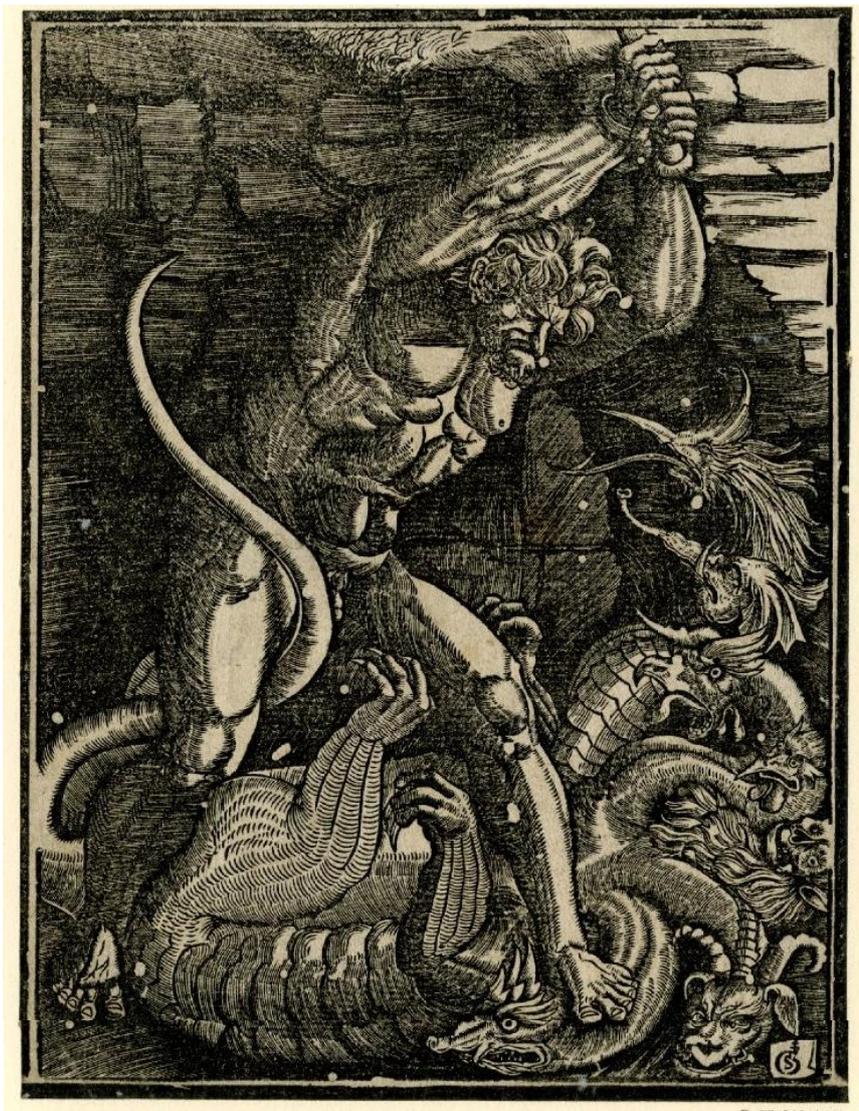
Salmon Gabriel - francúzsky maliar a drevorytec činný v Lorraine v rokoch 1504-1542; svojmu umeniu sa vyučil v rôznych mestách ako Lunéville, Nancy Toul; bol v pravidelnom kontakte s dvorom v Lorraine; pracoval pre vojvodkyňu Gelderland Philippe a Renée de Bourbon, a kláštor v Cordeliers; ilustroval knihy, napr. niekoľko diel Gringore alebo Volcyr z Sérouville; inšpiroval sa mnohými náboženskými témami, najmä na obranu katolíckej viery; tiež christianizoval mytologické námety ako napr. Hercules; pozri *francúzski rytci 16.st.*, *francúzski maliari 16.st.*

http://fr.wikipedia.org/wiki/Gabriel_Salmon

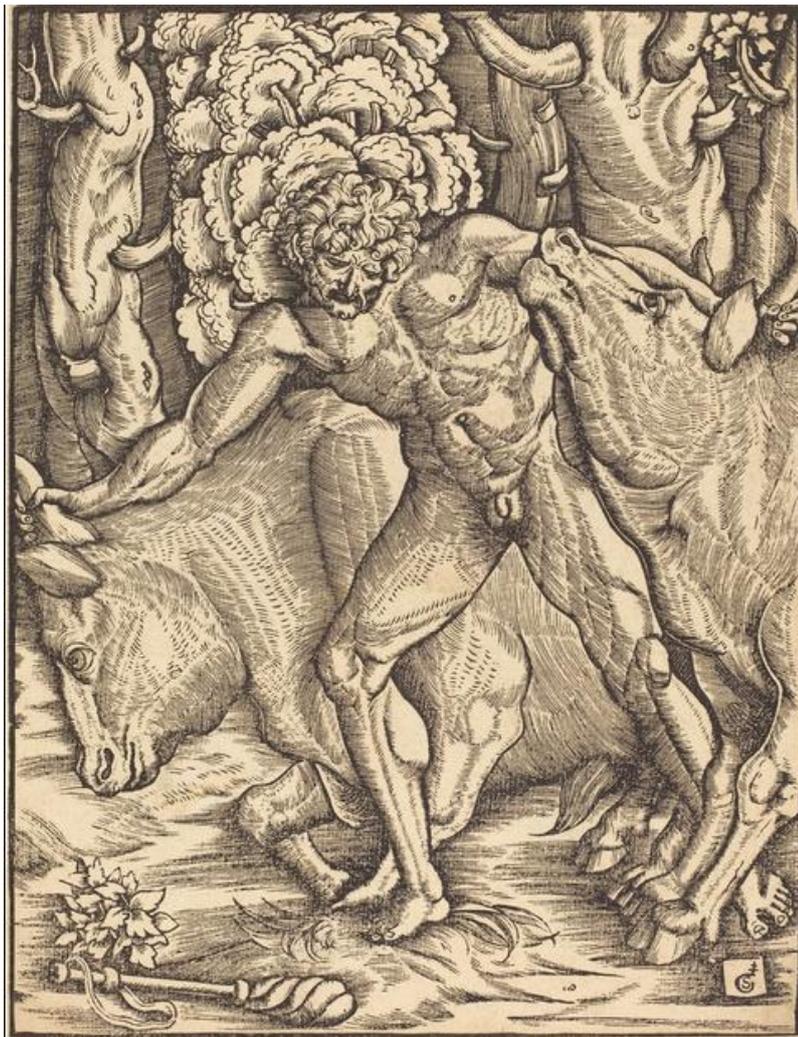
https://www.google.sk/search?q=gabriel+salmon&espv=2&biw=1852&bih=995&tbn=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0CB4QsARqFQoTCM66IN3VisYCFUlaFAodjSOAKA&dpr=1#imgrc=ZfaLamGS_fZz-M%253A%3B134FBm3TmIAI-M%3Bhttp%253A%252F%252Fmuseum.cornell.edu%252Fearthlyparadise%252Fimagesgallery%252Fsalmon.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fmuseum.cornell.edu%252Fearthlyparadise%252Fsalmon.html%3B544%3B720

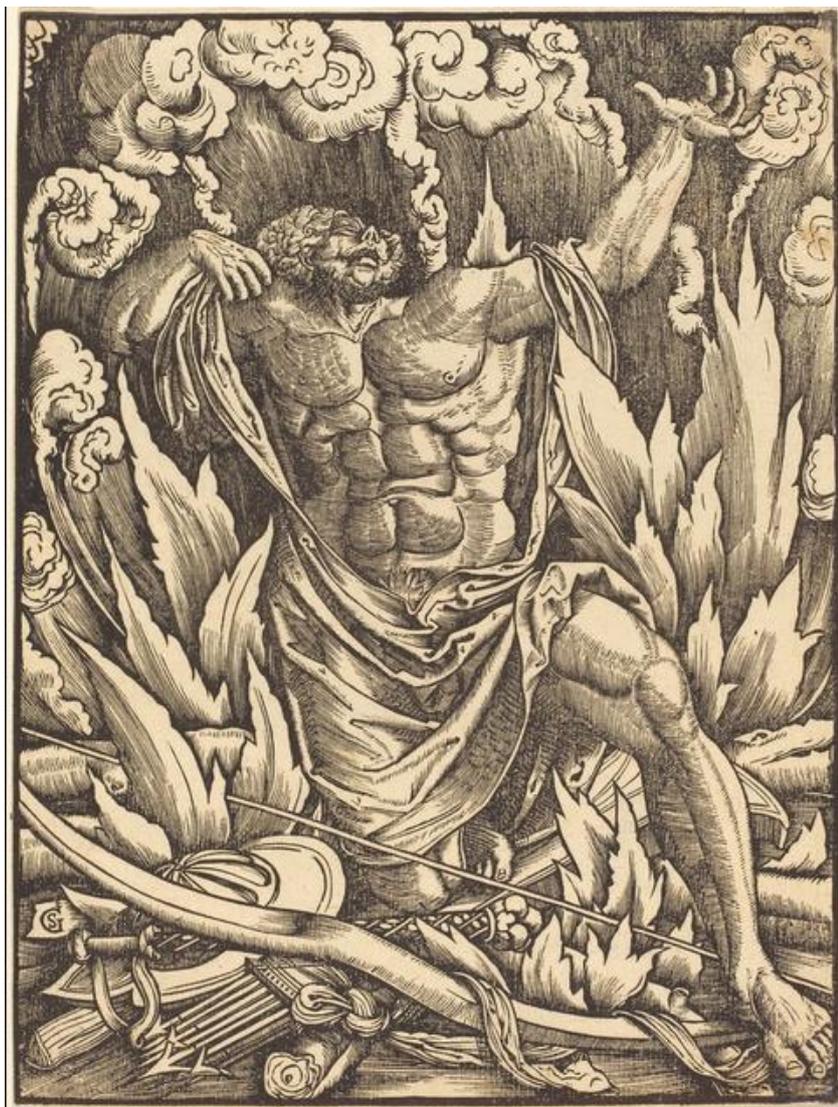
G. Salmon: Hercules útočí na troch satyrov a nymfu (drevoryt, 16.st.)

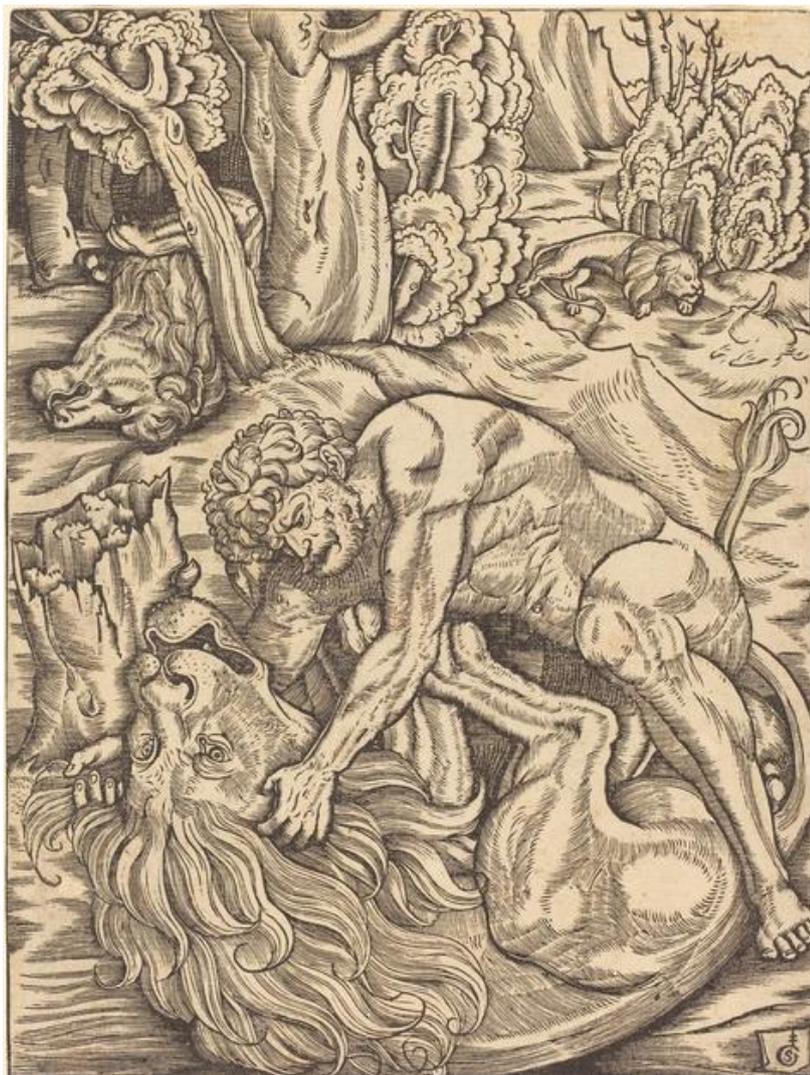
G. Salmon: Heracles zabíja lernskú hydru (drevoryt, 1528)

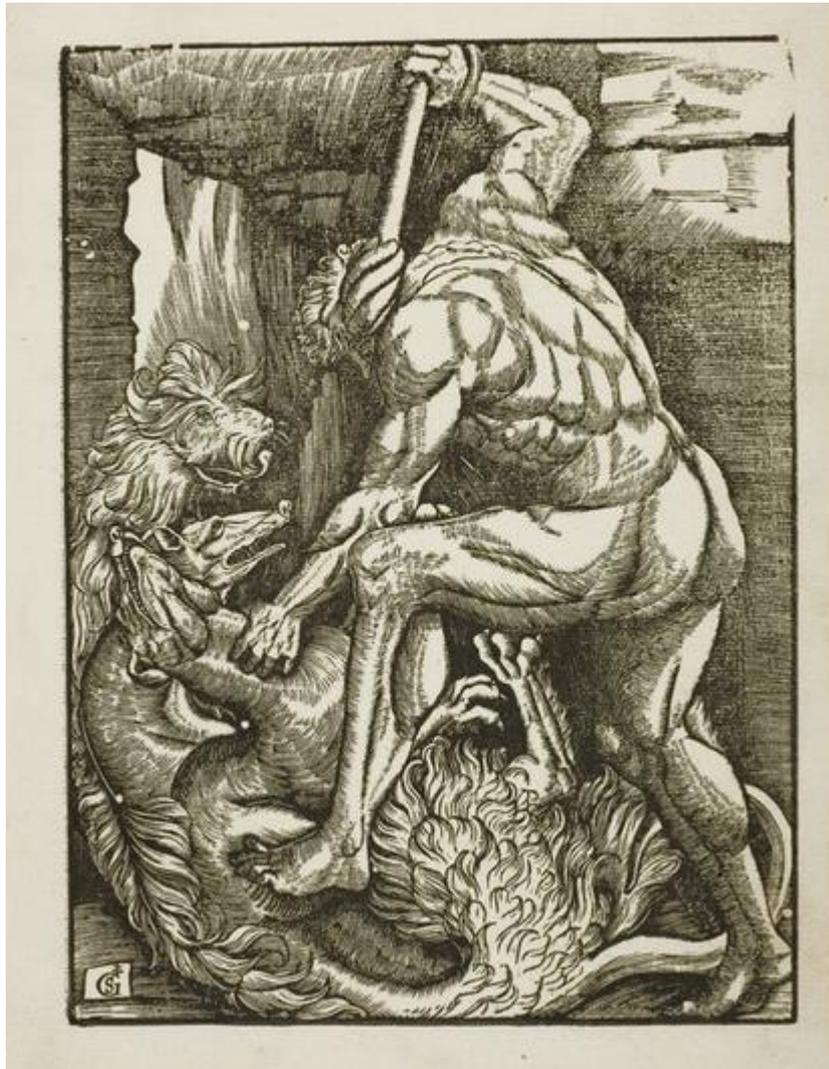
G. Salmon: Chytenie Geryonových volov v Erythii (drevoryt, 1528)

G. Salmon: Hercules na hranici (drevoryt, 1528)

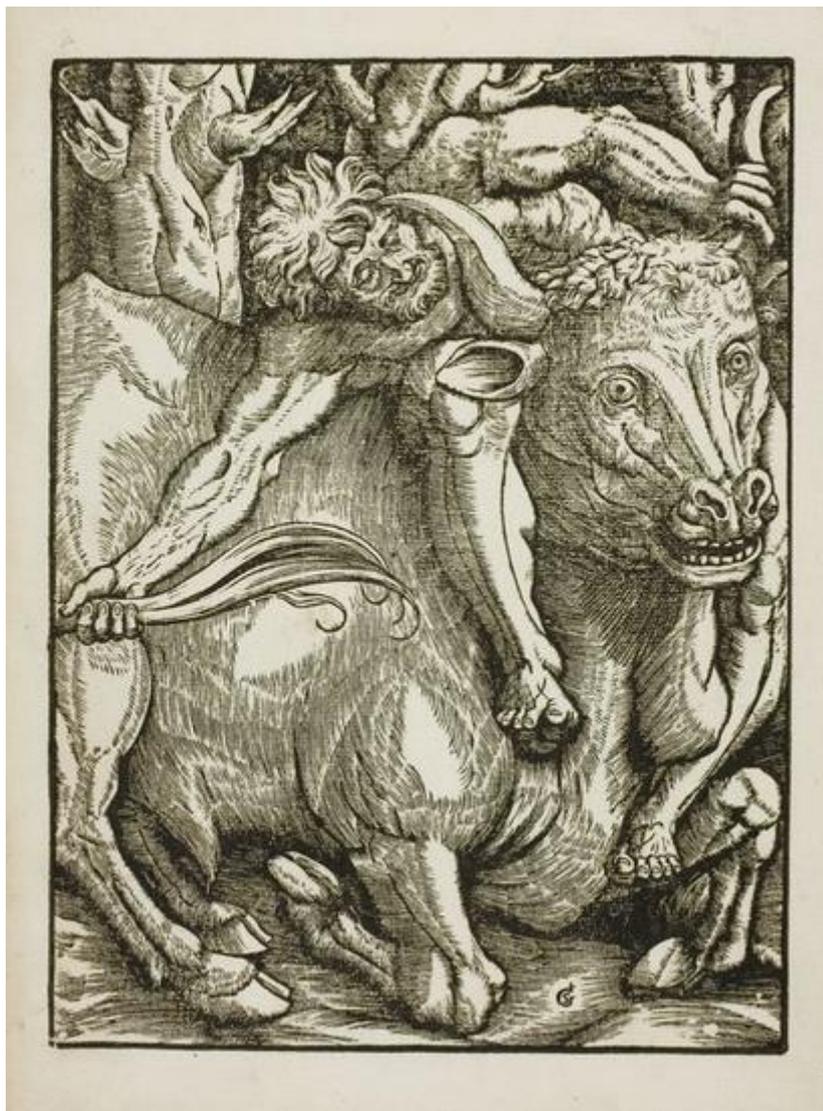
G. Salmon: Hercules a nemejský lev (drevoryt, 1528)

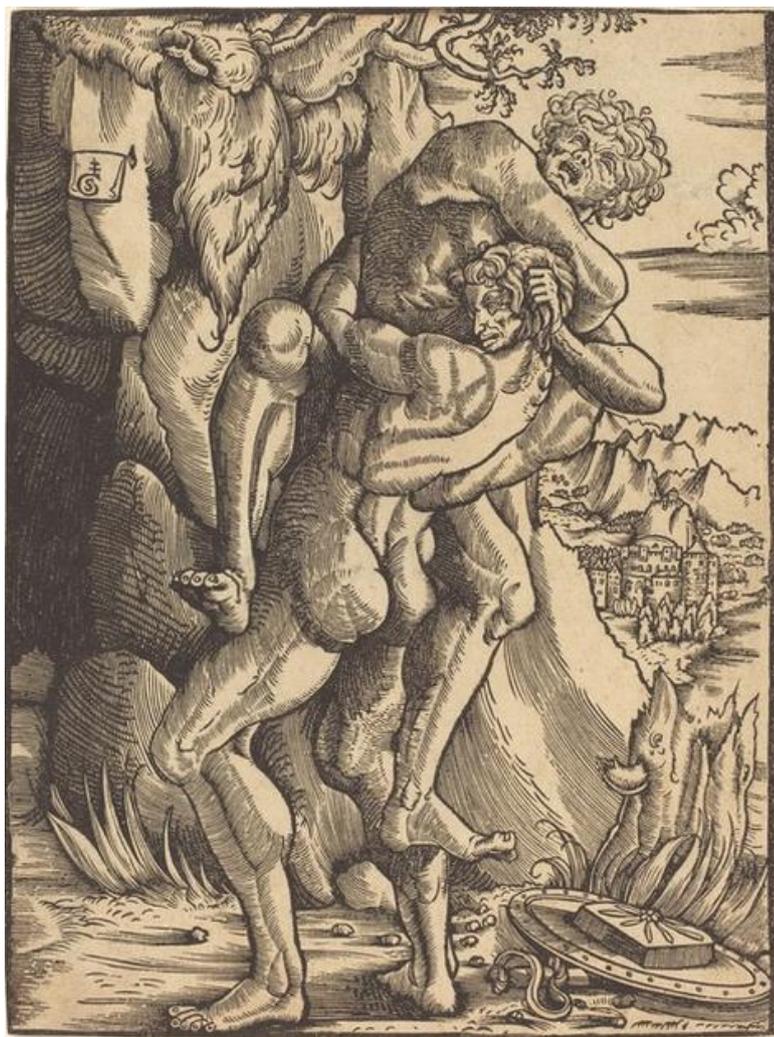
G. Salmon: Privedenie Kerbera z podsvetia (drevoryt, 1528)

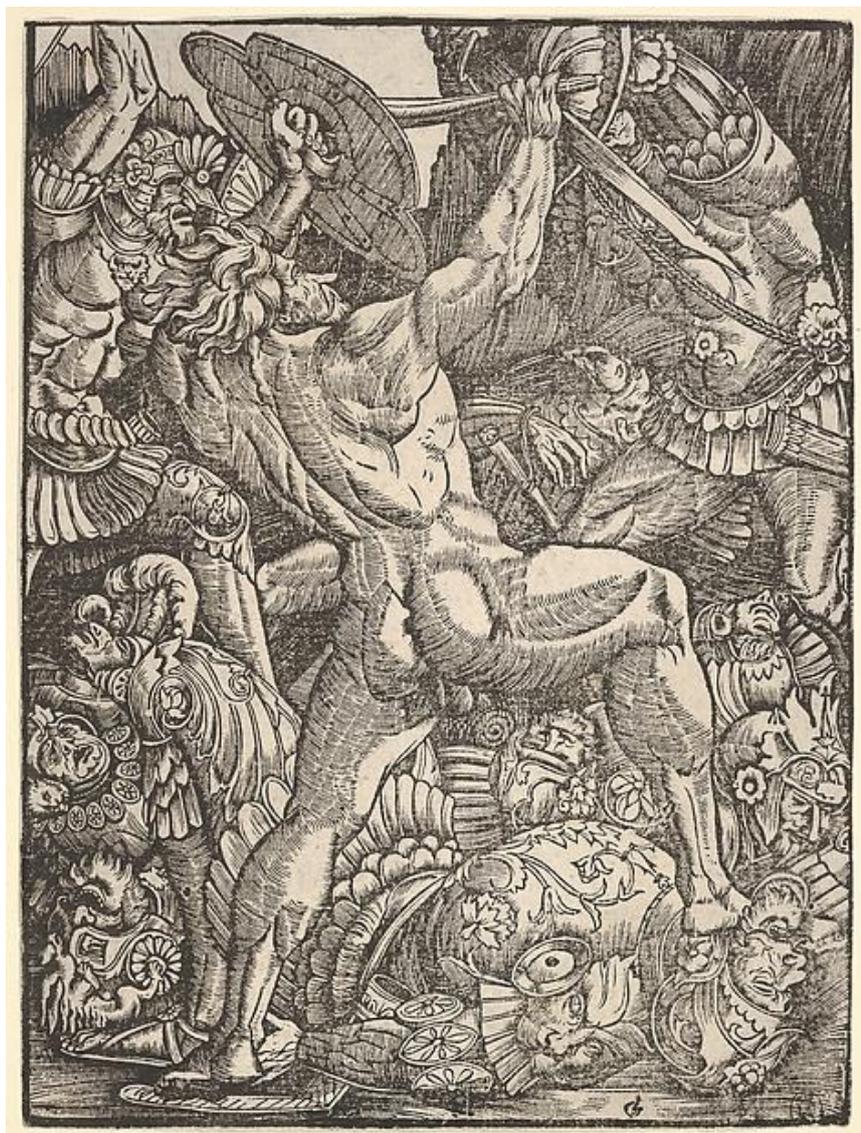
G. Salmon: Hercules krotí Erymatejského kanca (drevoryt, 1528)

G. Salmon: Hercules krotí krétskeho býka (drevoryt, 1528)

G. Salmon: Hercules a Anteus (drevoryt, 1528)

Zrejme G. Salmon: Hercules bojuje so synmi Prótea (drevoryt, 16.st.)

G. Salmon: Morské panny (drevoryt, ilustrácia z Les Menus propos, drevoryt, 1521)

G. Salmon: Jednorožec (drevoryt, ilustrácia z Les Menus propos, drevoryt, 1521)

G. Salmon: Lucifer a dvaja diabli (ilustrácia z Les Menus propos, drevoryt, 1521)

G. Salmon: Hydra, ježko a lastovička (ilustrácia z Les Menus propos, drevoryt, 1521)

<http://it.wikipedia.org/wiki/Salmeo>

[http://it.wikipedia.org/wiki/Tiro_\(mitologia\)](http://it.wikipedia.org/wiki/Tiro_(mitologia))

Salomé - 1. dcéra *Herodiady*; svojím tancom upútala kráľa *Herodesa* a za odmenu si vypýtala hlavu *Jána Krstiteľa*, ktorý bol odporcom sobáša *Herodesa* a *Herodias*; pozri *biblia*

2.manželka *Zebeda* a matka jeho synov *apoštola Jakuba Staršieho* a *Jána*; pozri *Ukrižovanie: Panna Mária omdlievajúca* (Hall)

3.*Mária Salomé/Zelomi* babica z výjavu *Narodenia Pána*; v ranorenesančnom umení sa objavuje aj vo výjavu *Útek do Egypta*; pravdepodobne totožná s matkou *apoštolov Jakuba Staršieho* a *Jána*, manželkou *Zebeda*

Krämer-Trenkler: meno Salome sa v kontexte so smrťou *Jána Krstiteľa* nikde v *Biblii* nespomína; že *Herodes* nechal Jána zavraždiť, je síce historicky nespochybniteľné, ale príčinou sotva mohol byť *závojový tanec* Salome; napriek tomu motív Salome prežil storočia a podnecoval maliarov a spisovateľom k novým interpretáciám (Tizian, Picasso) pre svoju večnú fascináciu *sexu* a zločinu

<http://en.wikipedia.org/wiki/Salome>

<http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B0%D0%BB%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D1%8F>

[http://de.wikipedia.org/wiki/Salome \(Tochter der Herodias\)](http://de.wikipedia.org/wiki/Salome_(Tochter_der_Herodias))

<http://fr.wikipedia.org/wiki/S%C3%A9farade>

<http://translate.google.sk/translate?hl=sk&sl=en&u=http://www.pinterest.com/erbelding/d%25C3%25A9collation/&prev=search>

https://www.google.sk/search?q=Reni+Guido&espv=2&biw=1849&bih=995&tbm=isch&imgil=P_bxF7aPeNsBtM%253A%253BQnNkw_ja2e4GhM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.ago.net%25252Fguido-reni&source=iu&pf=m&fir=P_bxF7aPeNsBtM%253A%252CQnNkw_ja2e4GhM%252C_&usg=__OsnmwRc_jy3c25Nq_SYVpnVnZxs%3D&ved=0CJQBEMo3&ei=sRh6VP_wLcPtaMPngqAL#facrc=&imgdij=V0LH9X-b45QNuM%3A%3BzKSS-dhhafbuyM%3BV0LH9X-b45QNuM%3A&imgrc=V0LH9X-b45QNuM%253A%3Bp34KigaZUIz4MM%3Bhttp%253A%252F%252Fuploads7.wikiart.org%252Fimages%252Fguido-reni%252Fsalome-with-the-head-of-st-john-baptist-1640.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.wikiart.org%252Fen%252Fguido-reni%252Fsalome-with-the-head-of-st-john-baptist-1640%3B1692%3B2447

<https://www.google.sk/search?q=The+head+of+John+the+Baptist&espv=2&biw=1848&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=iXmdVZvFNcTwUNyVgagL&ved=0CCsQsAQ&dp r=1#imgrc=bisDoV1EX6JubM%3A>

H. Schedel (grafik): Salome ukazuje useknutú hlavu Jána Krstiteľa (kolorovaný drevoryt, Norimberská kronika, 1493)

A. Dürer: Salome ukazuje hlavu Jána (drevoryt, 1511)

A. Solari: Salome s hlavou Jána Krstiteľa (1400)

B. Luini: Salomé s hlavou Jána Krstiteľa (16.st.)

A. Gentileschi: Salome s hlavou Jána Krstiteľa (17.st.)

Okruh J. van Bijlerta: Salome s hlavou Jána Krstiteľa (17.st.)

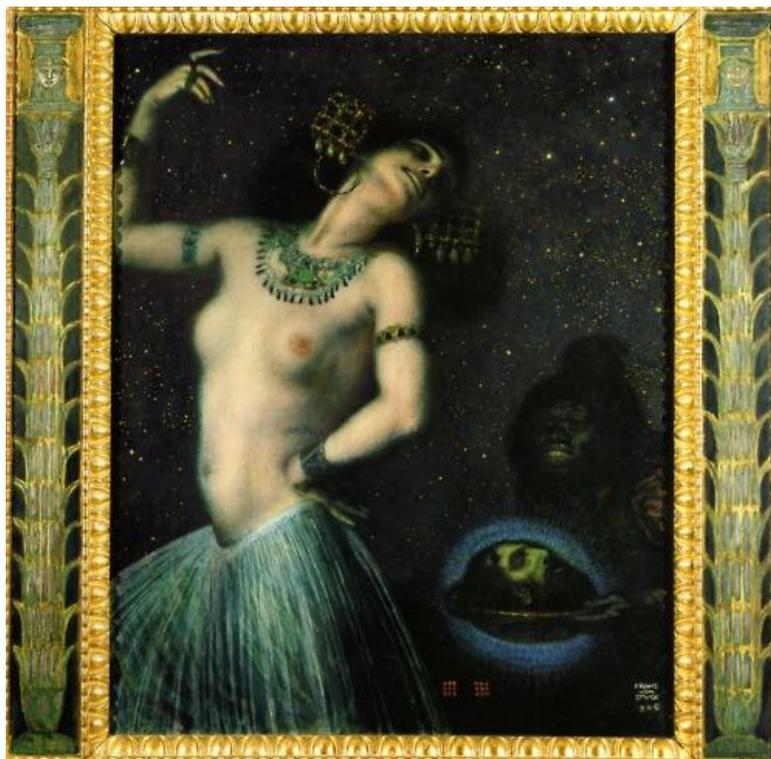
C. Dolci: Salome s hlavou Jána Krstiteľa (1665-1670)

Guercino: Salome hľadá na mŕtvu hlavu Jána Krstiteľa (1637)

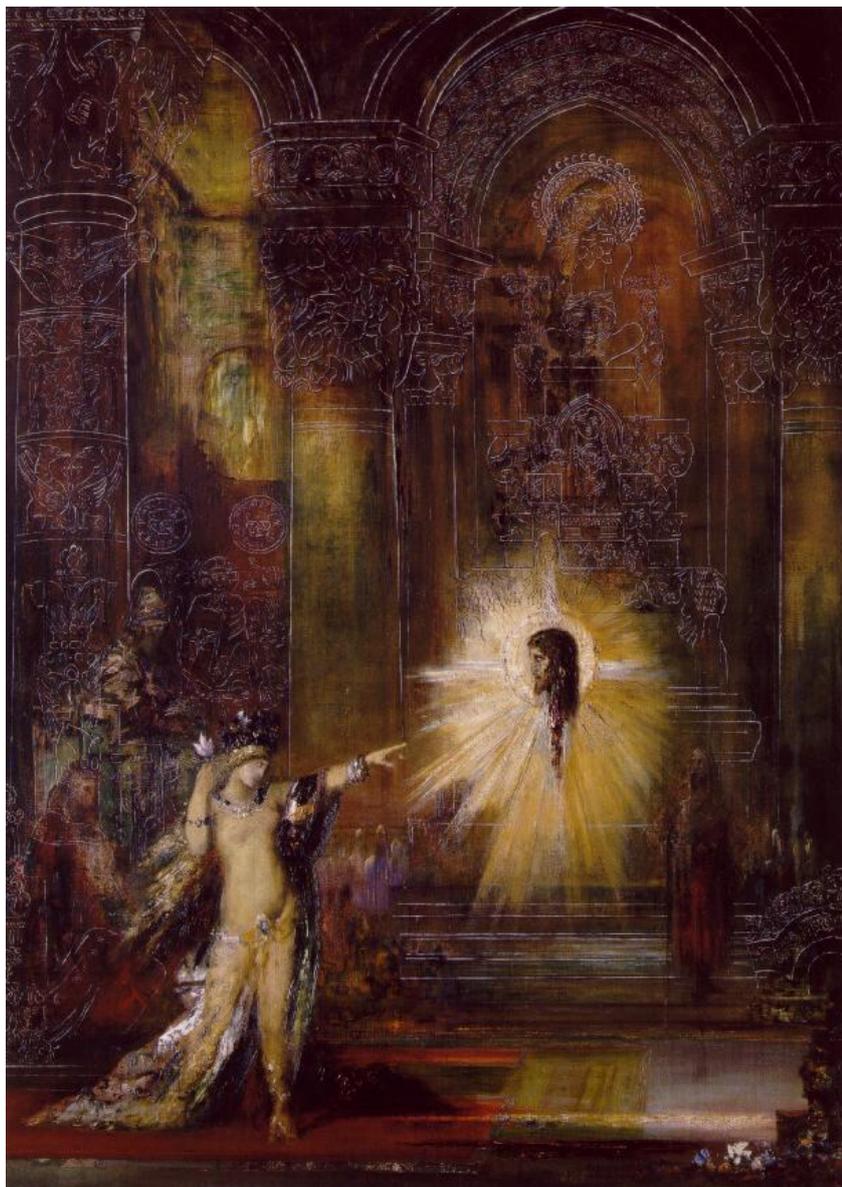
W. Pannceels podľa P. P. Rubensa: Salome s hlavou Jána Krstiteľa (lept, 1631)

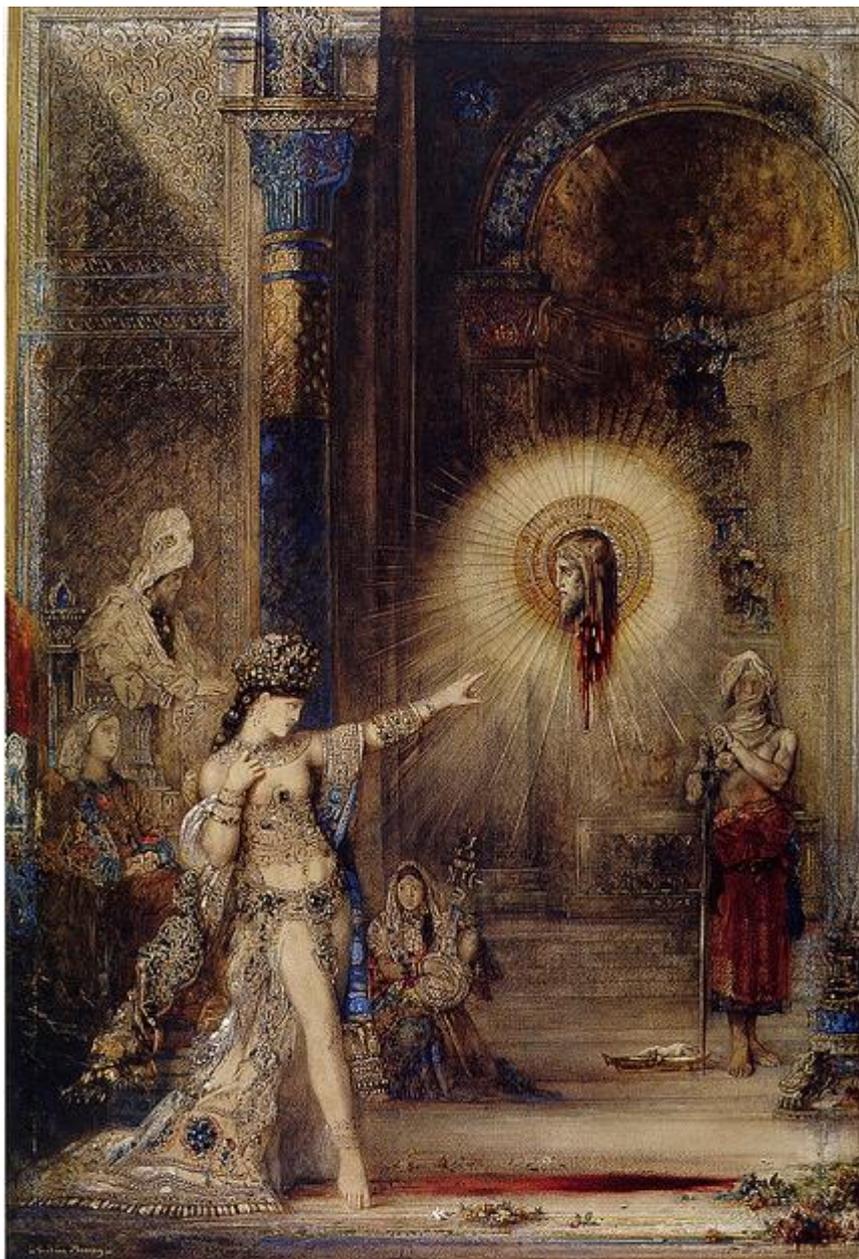
F. von Stuck: Salome II (1906)

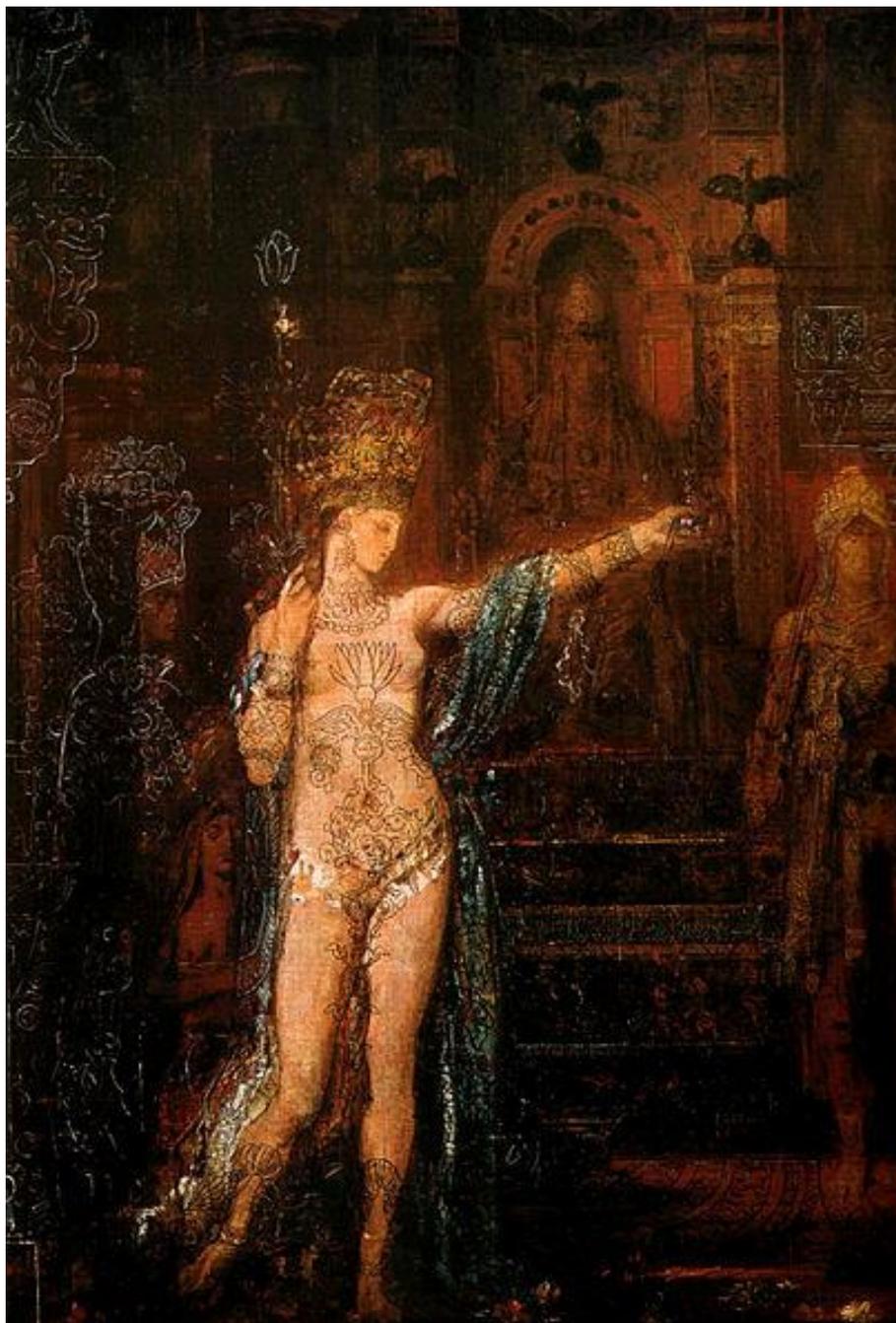
F. von Stuck: Salome (1906)

G. Moreau: Zjavenie

G. Moreau: Zjavenie

G. Moreau: Salome (1871)

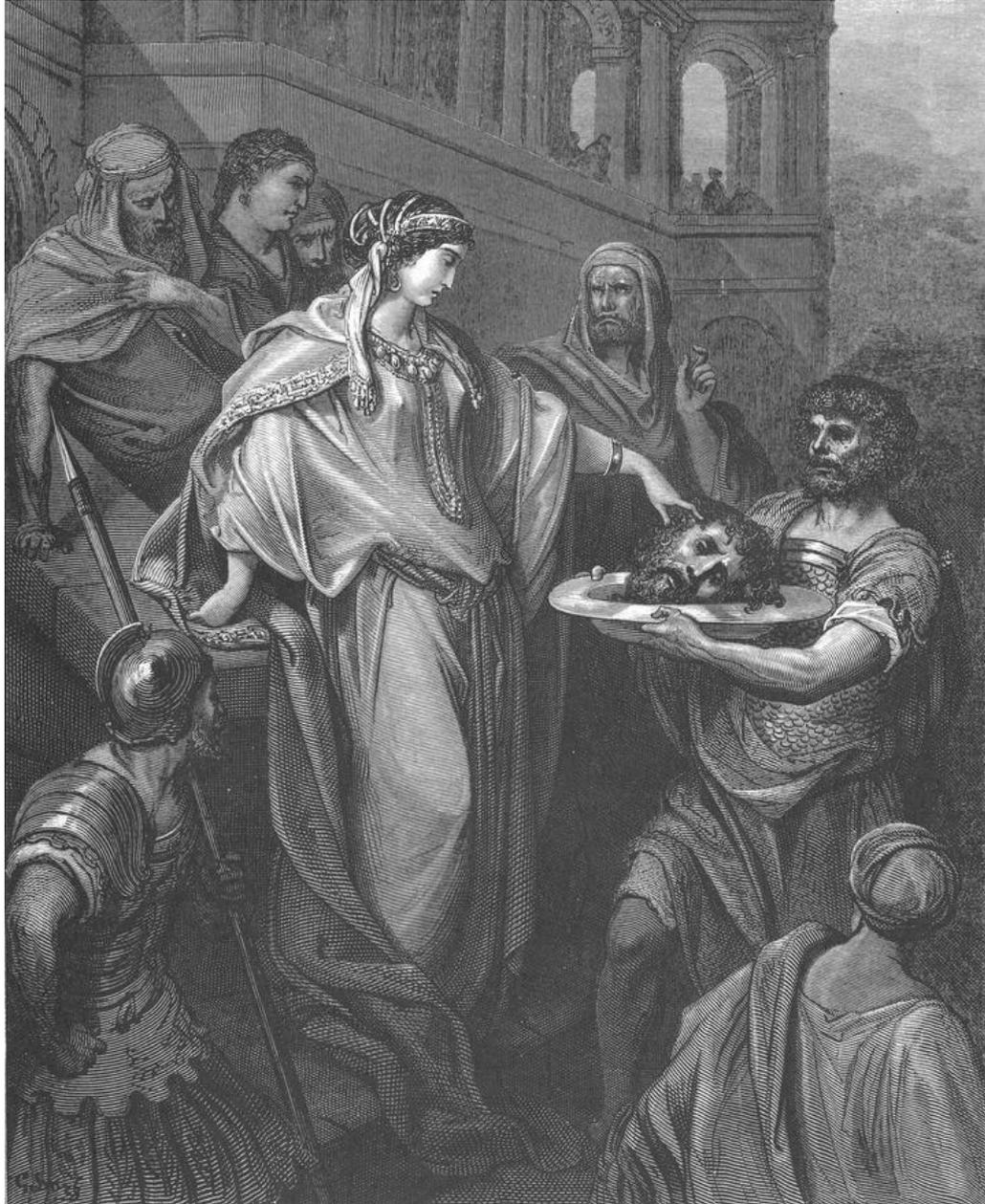
J. Tissot: Tanec dcéry Herodias

H. Regnault: Salome (1870)

L. Corinth: Salomé (1899)

G. Doré: Dcéra Herodiady s hlavou Jána Krstiteľa (drevoryt, 1866)

salón - 1. antická *exedra*

2. spoločenská miestnosť pripravená k reprezentačným účelom; pozri *budoár*; *interiér*

3. miestnosť, kde sa schádzali umelci

4. výtvarný *Salón* - pravidelné prehliadky výtvarných diel žijúcich umelcov; salón prvýkrát usporiadaný vo Francúzsku 1667 za vlády Ľudovíta XV. v Grand salon carré v Louvre; pozri *impresionizmus*; *kritika výtvarného umenia*, *parížska škola 2*; *pompieri*; *výstava „blockbuster“*

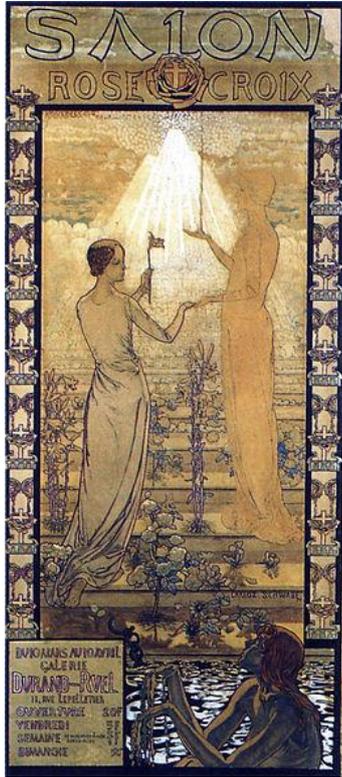
5. módný salón, centrum spoločenského, umeleckého ale kedysi aj politického života (pozri „*nahá móda*“ v časoch Direktória); jedným z prvých skutočných módných salónov bol módný ateliér Napoleonovho krajčira a návrhára Louisa Hippolyta Leroya, ktorý fakticky vytváral empírový módný trend hornej vrstvy francúzskej spoločnosti; neskoršie krajčirska dielňa špičkovej úrovne typu *haute couture*, spojená aj s módnymi prehliadkami *manekýnok*; v 2. pol. 20. st.; pozri *butik/boutique*; *obchod umelecký*; *Kunstverein/Bratislavský umelecký spolok Kunstverein*

[http://it.wikipedia.org/wiki/Salon_\(mostra\)](http://it.wikipedia.org/wiki/Salon_(mostra))

http://fr.wikipedia.org/wiki/Salon_de_peinture_et_de_sculpture

Salon de la Rose + Croix - séria šiestich umeleckých a hudobných salónov organizovaných Josephine Péladan v Paríži roku 1890; Salon de la Rose + Croix vyrástol z Mystického poriadku Péladan zo Rose + Croix, kultového náboženského hnutia, ktoré založila v Paríži; avantgardný Salon zahrňoval mnoho umelcov, prominentných symbolistických maliarov, spisovateľov a hudobných skladateľov tohto obdobia; pozri *symbolizmus*

http://en.wikipedia.org/wiki/Salon_de_la_Rose_+_Croix

Propagačný plagát Salonu de la Rose + Croix

salón Jesenný - Jesenný salón

Salón nezávislých - parížsky *salón* z roku 1906, na ktorom vystúpila skupina *Les fauves* (*fauvistov*); r. 1909 vystavované kubistické práce Braquea; ďalší Salón nezávislých sa konal 1911; na ďalšej výstave 1913 vystúpil so súborom svojich diel jeden z hlavných predstaviteľov *orfizmu* - R. Delaunay

Salón odmietnutých - parížsky salón z roku 1913, na ktorom bol prívržencami smeru prijatý názov *orfizmus*; výstavy sa zúčastnili R. Delunay, F. Picabia, P. H. Bruce, F. Kupka, M. Russell, S. Macdonald-Wright; pozri *kritika výtvarného umenia*

salónne maliarstvo - koncom 19. st. skôr pejoratívne označenie štýlu orientovaného na *akademické* tradície a zameraného na meštiacky vkus; pozri *Salón 3*; G. Boldini, W.-A. Bouguereau

W.-A. Bouguereau: Madame la Comtesse de Cambaceres
I. Ramsey Wiles: Sonata

G. Boldini: Portrét pani Doyenovej

sálový kostol - kostol sálový

sálska dynastia - franská dynastia *rímsko-nemeckých* panovníkov (1024-1125); pozri *románsky sloh*; *Franská ríša*

saltatrices - *rímske prostitútky*, žijúce mimo *verejné domy*; mali charakter umelkýň, zaoberajúcich sa *tancom*; porovnaj *bajadéra*; pozri *prostitúcia*

Saltova hlava - tzv. **hlava červená**

Salus - *rímska bohyňa zdravia, šťastia a zdaru*; od 2.st.pr.Kr. podoba gréckej bohyne zdravia *Hygie* pozri *rímski bohovia, bohovia lekárstva; šťastie*

Salvator - lat. – „Spasiteľ“; gréc. σωτήρ/*Sótér*; ochranca; obrazový typ *Ježiša Krista*

www: pojem *spasiteľ* označuje osobu, ktorá pomáha ľuďom dosiahnuť spásu alebo ktorá ich v určitej situácii zachraňuje; v starogréckej kultúre spájaný s menami božstiev, napr. *Poseidon Sótér*, a v helenizme sa stal tiež čestným prídomkom niektorých panovníkov (napr. Ptolemaios I. Sótér); v kresťanstve je ním od najrannejších čias označovaný *Ježiš Kristus*; s titulom sa stretávame v umení a neskoršej kultúre, napr. výklad akronymu *IHS* (Iesus hominum salvator –

„Ježiš spasiteľ ľudí“, ktorý je *devízou* Tovarišstva Ježišovho, prípadne sa objavuje v názve niektorých kostolov (kostol Najsvätejšieho Salvadora), alebo sa objavuje ako názov krajiny (Salvádor)

Salvator mundi - lat. – „Spasiteľ sveta“; obrazový typ *Ježiša Krista*

Hall: jedno z označení *Krista*, užívané pri jeho *devocionálnom* zobrazovaní; vyskytovalo sa najmä v severskom *renesančnom* umení, kde je zobrazovaný, ako drží *zemeguľu*, nad ktorou sa týči kríž, a žehná

pozri *Soter, Spasiteľ, Salvator, Vykupiteľ, Mesiáš, Pantokrator*

http://en.wikipedia.org/wiki/Salvator_Mundi

<http://hyacinthe-rigaud.over-blog.com/article-le-salvator-mundi-vu-par-hyacinthe-rigaud-118287178.html>

<http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B0%D1%81%D0%B8%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BC%D0%B8%D1%80%D0%B0>

<http://hu.wikipedia.org/wiki/%C3%9Cdv%C3%B6z%C3%ADt%C5%91>
http://commons.wikimedia.org/wiki/Dieric_Bouts

Tizian: Salvator mundi (1570)

A. Previtali: Salvator mundi (15.-16.st.)

P. de Jode I podľa A. Van Dycka: Dieťa Ježiš ako Salvator mundi (rytina, 1661)

H. Wierix podľa M. de Vosa: Salvator mundi (16.-17.st.)

Neznámy rezbár (pôvodne Slovenský rezbár zo začiatku 18.storočia): Kristus (Salvator, 1700-1730)

Salvi Giovanni Battista - Sassoferrato

Salvi Nicola - (†1751); tiež Niccolò Salvi; taliansky architekt, autor slávnej *Fontány di Trevi* v Ríme, ktorej dokončenia sa nedožil

N. Salvi: Fontana di Trevi (1732-1762)

Salviati - Rossi Francesco de
Salzburg - pozri Rakúsko

<https://sk.wikipedia.org/wiki/Salzburg>

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff: Salzburg (kolorovaný drevoryt, Norimberská kronika, 1493)

salzburskí maliari - pozri *rakúski maliari*

F

Anton Faistauer

Ady Fuchs

M

Hans Makart

R

Johann Michael Rottmayr

salzburskí umelci - pozri *rakúski umelci*

A

Hans Konrad Asper

Hans Augustin (Schriftsteller)

B

Franz Bauer-Theussl

C

Elisabeth Czihak

Dietmar Cordan

J

Gustav Jägermayer

Heinrich Jenke

K

Erwin Kerber

Josef Klampfer

Rudolf Kortokraks

L

Luz Leskowitz

M

MOZ (Rapper)
Walter Müller (Literat)

O
Bartholomäus van Opstal

S
Josef Steinböck (Musiker)

T
Josef Thorak
Georg Trakl
Grete Trakl
Siegwulf Turek

W
Hans Waldburger
Juliane Windhager

Z
Karl Ziegler (Dichter)

Sangallo Giuliano - (†1516); pozri *B. Peruzzi*

http://sk.wikipedia.org/wiki/Giuliano_da_Sangallo
http://it.wikipedia.org/wiki/Giuliano_da_Sangallo
http://nl.wikipedia.org/wiki/Giuliano_da_Sangallo